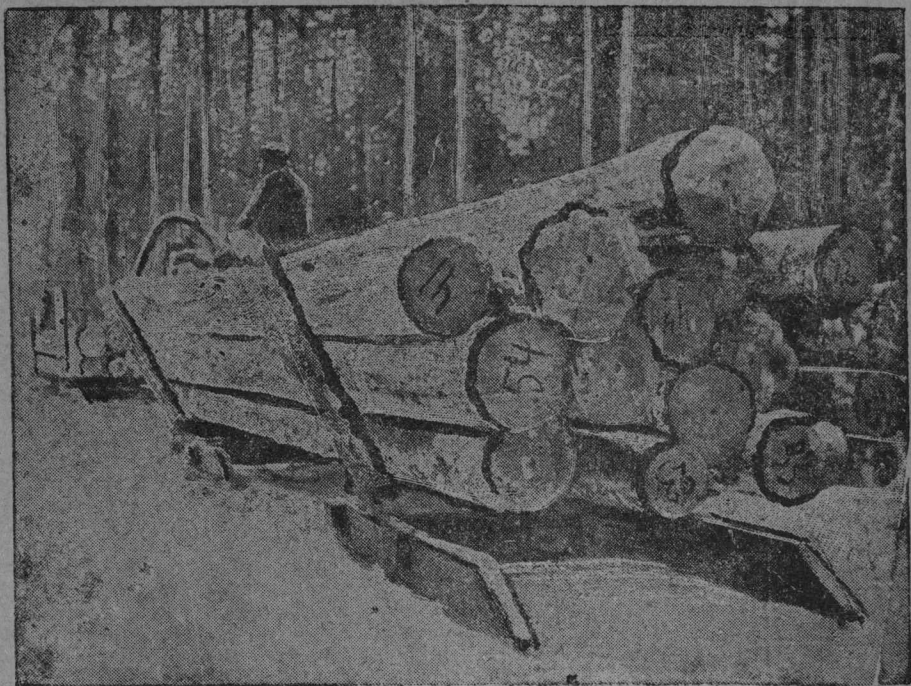

1729-1
5

Станмушаса пролетарифа, олугулар

Ударнõ-звучнõ бригада суторин жортон бырõдõ
прорыв боркыскõмыс. тайд доддас кыскõ 8 км. õви
вõв (палафаса вõручасток „Иван Чомжа“).

Ударник

5-6

БОЛШЕВИСТСКОЈ АСКРИТКАОН ПЕТКОДАМ ЕРД ВЫЛО КАПП ВАЖ РУКОВОДСТВОЛЫС ОППОРТУНИЗМ ГАМА УЖСО

ВКП(б) Обком распуөитис КАПП секретариатос.
КАПП секретариатос лои распуөитöма сы вöсна, мыл „КАПП ез перестройг ассыс ужсо ОК секретариат шубмдас сөрги да выласжык АПП индöддяс сөрги. Ужыс мунис самовокөн, руководашщöй состав (секретариат) КАПП ужөн ез вескöдлы. Ударныкясос литература кыкөм мунö формалноя. Коджасö вöли и кыскöма, творческöй ужö ез вовлекитны. Литератураны вöлины враждебнöй идеология пөтасяс, творческöй дискуссия ез вöв паокöдöма“ (ОК культурплөн шубм).

Пролетарскöй литературнöй движениö воэ партия сувтöдис выжид мөг: лöбöдны „литература магнитостройас“. Тажö мөгсö оломö портöмыс корö нуöдны болшевиистскöй перестройка пролетарскöй гыжыяс ассоциациясын кычй литература фронтывиса журнуöдыс организациян, кычй литература фронт вылын партиалыс тувяссö нуöдыс основнöй организациян, кычй, идеино-воспитательнöй да творческо-производственнöй организациян. Тажö перестройкасö ез нуöд КАПП руководство, тажö ужсо КАПП руководство лөзис оппортунистическöй самоток выло.

Мыö вöдöдис КАПП руководстволнн оппортунистическöй ужыс? Вöдöдис сетчöз, мыл лои личöдöма тыш литератураны классöвöй врагяс влйяньöккöд; вöдöдис сетчöз, мыл пролетарскöй комй литература оз-на тырымөн тышкас хозяйствено-политическöй мөгяс вöсна, колö бöрö социалистическöй строительствö öдяссыс. Вöдöдис сетчöз, мыл гыжыс выл кадрясос быдтöм ударныкяс пьес мунö некычö шогмытöма. КАПП-ын ниöтöй ударнык-работчöй, ни öтöй ударнык-ворлөзис-на абу.

ВКП(б) Комй Обком неöтчид-нын КАПП-лы индылис перестройка нуöдöм коланлун выло, индылис перестройка нуöдан тувяс, сувтöдöдис пролетарскöй комй гыжыяс ассоциация воэ конкретнöй мөгяс. Тажö индöддясö да мөгясö ез ло портöма оломö. Некушöм объективнöй помка выло тажö оппортунистическöй ужсо вештыны он вермы, кычй вöли кöсö вештыны КАПП секретариатын отв. секретар Сороннн жорт, кодй сыкöд öтщöщ шмыгытис партия выло троцкистскöй клевета, мыл партия администрациö.

А мыл лои литература фронт вылын оппортунистическöя ужалöм? Сийö лои литература магнитостройас вöсна тышкаöбмыс öткажитчöм, литература партиноот вöсна тышкаöбмыс öткажитчöм, пролетарскöй литературасö болшевиистскöя олом вежмалыс литература портöмыс öткажитчöм, классöвöй врагы кивыв ужалöм. Тамö кывкутö КАПП руководство зоннас, кывкутö и быд капповеч-болшевик.

Мыл колö, медым пролетарскöй комй литератураöс кыпöдны выли ступен выло, медым бырöдны пролетарскöй комй литературалыс социалистическöй Выл Воjвыс стрöитан практикыс колöмсö?

Медвождöр колö болшевиистскöй аскриткаон петкöдны ерд выло КАПП важ руководстволыс оппортунистическöй уж, жугöдны сийöс да партия индöддяс сөрги перестройгны став ужсö. Колö кыпöдны принципалнöй высота вылоч тыш литератураны партиноот вöсна, болшевиистскöй литература вöсна, литератураын ленинизм вöсна. Некушöм либерализм тави лоны оз вермы. Колö паскöдны творческöй дискуссия. Сещöм дискуссия, кодй сөкөн лөис: „школой метода, системой воспитания, основным содержанием работы сверху до низу“ (РАПП правлениö V-д пленум шубмыс). Сещöм дискуссия, кодй сөкөн отсалис пролетарскöй гыжысы вооружитчыны марксистско-ленинскöй теориян, материалистическöй диалектика методөн. Колö болшевиистскöя тышкаоны ударныкяс пöвсыс гыжыс выл кадрясос быдтöм вöсна. Колö КАПП-öс портны идеино-воспитательнöй, творческо-производственнöй организациö, кодй сөкөн мед кутис сөрнитны социалистическöй Воjвылын болшевиистскöй ужяс ялыс болшевиистскöй нигасөн.

Тажö мөгясö оломö нуöдтöг пролетарскöй литература вочын сулалан гырыс мөгяс некыч оломö он вермы портны.

Пролетарскöй комй гыжыяслыс колö тышкаоны литература магнито-стройас вöсна, литератураын маркөизм-ленинизм вöсна да партиноот вöсна, колö чорыда тышкаоны классöвöй врагяс влйяньöккöд.

Кык фронт выло чорыда тышкаöбмөн, веокыдавыв оппортунизмкöд, кыч медыжыд опастносткöд да „шугавыв“ загöбшкяскöд да на выло применечаскöд тышкаöбмөн, классöвöй врагяслыс влйяньöсө вежмалиттöг ерд выло петкöдöмөн, „Пролетарская революция“ журнал редакцияö пöмөнн Сталин жортлыс индöддясö оломö портöмөн комй литература портас ас вочын сулалан гырыс мөгяс.

ЖУРНАЛЫС

- ПАНФЕРОВ —Трактор 1
- В. ЛАТКИН — Трактористка 5
- ИЗЖУР ИВАН —Тималөн бригада. 6
- ВЫЛ ПАШ — Ми даөбө 12
- Литератураны ленинизм вöсна 13

№ 5-6

М а р т — 1-31

1932-öд Во

Трактор

Г.П.Б. в Лнгр. Ц
О.Э. 1932 г.
Акт № 276

ПАНФЕРОВ. («Бруски» романы)

пемыд гураныс југјалоны гырыс јемдөс өиңас.

Кысоис, нещыштис трактор вылае рөгөзасө да щөкыда кутис зурјөдөлыны тракторлы өғи мөдлаө өжинөн. Сесеа уокөдчөс пышјыны. Посмө изјас четчыштисны кокувысыс, булжнитчисны оон пыдбөс.

Мед өөкө тјанөс, — буркытис Ш.Лонка да котөртис Волга кыркөщ јылаө.

дрөгмуні Огњов, горөдіс:
— давыд, узан?
— А, — нужөдіс Панов.
— Узан, шуа, караушјик! Бытөнө кодкө тани вөлі.
— Коди вермис волаыны? Шыбыт те...

— Коди? сурае кодлы волаыныд. Огњов мөдөдчөс боклае. Чөј улае летчөс да адзис турун вывоыс кокутј. Кодлаөн кокутыыс он төд. Вијөдліс өөн улае, чөвтис өиңасө асја рудов Волга вмаө, бергөдчөс бөр да боркнитис:

— Кодкө вөлаөма.
Коди-и?
— Кокутыыс ем, вөвөлаөма кодкө. Суртчө Панов асја көзөмысө.

— Мikuлај, — горөзө сјјө вөнјө, — четчы! Вај, јөз вөтөдчөс вөдлае, а регөд-өд воасны сесеа.

Вон пыщкыс петис Мikuлај Пыракин, термоөмөи көтөдіс чужөмсө көзөд ваөи да чышкыөс вон дөрбөснэс.

— Чорыд, другө, кичышкөдыс, — чышкыөс бөрас шуис сјјө. Матыөчөс трактор динө, бытөчө вөв динө кокук, кютис бензин, бергөдіс рудкаөсө — трактор дрөгмуні да мурөстис.

— Те, Мikuлај, гөтөр вөдөд. Өнөдө вөдлае. Кодјас ми — гөмјас, — шуис Огњов.

— Чужөмныөс асыныны колаө петкөдлыны, мөј мөјан ем, — горөзө Панов.

— Гөгөрвоа! Те чајтан, ме өг гөгөрво?

— Сјјө-і ем, — кымкофлаөи Пановым, — сјјө-і ем, Комирнјанымөс петкөдлыны. Мөј вылаы ми вермаө быдыны. Гөгөрво сјјөс, олаө герөмөс!

Трактор аарнитис, ращкөптис, сесеа друг лантис.

— Вот теыд-і на! Мөјөдө тәјө? Јөгөөбөма тыдадө?

Огњев тиравыи кутис:

— Вијөд, медым аслае ез јөгөөөмы, — да Паокыд Буераклае бергөдчөмөи облыштис. — Шу!.. локтөны-нүн!

Тракторлои мургөмыс кыпөдіс кок јылаө өйтсаөс, Чухлаөс борјасөд трөпәјасөд, соңјас вөмөи, туж вылаө буссө лентис тыр, најө котөртисны Брускалае. Асја сынөдөи горае трөнгисны гөдөсјас. Медвозынөс: Чижик, Петка Кудејаров, Кузөмө војјас, Плакушев, Јашка Чухлаө,

— Е-е-е-е, жуғөдчөяс! — горөзө Чижик, — ноко, петкөдлаөј, петкөдлаөј петкөдлаөј асыныны вөвнөдө, кушөм сјјө мөјан вөвјас серөј. А?

— Мөј петкөдлыны? — чөвтис Мikuлај — Ставсө зөв шылаөа пуркјам.
— Те вөзжык пуркји, — серөктис Петка, — А то: «пуркја».

Лла Макоимович сук өиңкым увтис вијөдө трактор вөлаө, а кјјасө сәјөдөма мышкэс. Төшкыс сөмны вөрө Плакушевлаөн: төдыс лөтө тошсө өтарлае, төдөдө сјјөс паекма пөлпом сәјас.

— Оз мун! — горөзө Петка Кудејаров. — Ыскор оз мун!

— Те асынд гачтө лентис, мед оз уө, — чөвтис сылы Огњев, — а сјјө тәктор јылаө, мөс, — да Мikuлајлае копыртчөмөи нөжөјө вәшкөдө: — Но, мөј Кола? Ек! Көв му пырыс мун.
— Ме-нө мөј? Адјан, ставсө-нүн вөча.

— Мөј вөдчысан, Кола? — бара кылис Чижиклаөн гөдөсыс.

— А сы бөраө — гөдөсјаслаөн выгөм.
— Сомавнытө он вермы, алө мөј?
— Вај отсыштам!

— Те лөбб ачынд дөддәс, Степан — да пуркји.

— Асја ыркыдад гөрин да гөрин! Мужикјаслаөн серамыс ји зөрөн көрјыштис Степанөс. Тираисны смяөн парјасыс, чужөм кузөмыс котралис вералаөи, а кулакјасыс гөрдчавалисны тиски-моз.

— Вешјөј! Мөј гутјас моз сашкөсид, — горөдіс Мikuлај, — чөртис төдө мөј! Жуғалөма, тыдадө. А көнө — өг адчы.

Гырыс шерөи өшикө таркнитис јөз чухкөраө.

— Жуғалөма-пө? Кылад, граждана?

Комі вәгалезанин комі кыв вылын лөдө пролетарскөј гыжыс Панферов јортлыс роман «Бруски». Өнө петисны медвозча нәфа «Бруски» колхоз-јас стрөитөм јылыс, өиктөи социалистическөј туж вылаө вужөм јылыс гыжөд. Тани ми сетам «Бруски» медвозча вәгалес ичөтөк тор — колхоз трактор вөм јылыс.

Трактор бердын Брускын вугралыны Огњов да Панов. Огњевлаөн тәвөј мөјкө кыномыс зөв јона өрјөдлис.

— А збылыс, друг-кө оз мунны кут? — шуалис сјјө трактор гөтөр бергалө. — Помөс сөкө сералисны. Куш өғи Чухлаөмы өиктөи лөб пышјыны.

— Мунас, зик мунас, — тракторөс кыпөдөснэс шлаөдлаөј гыр өскөдө Панов. — Тәщөм вөв да оз мун. Те мөвпыштам, тәјө-кө тужтөм вөли, влаөтыд өөкө ез і сет тәщөмгө. Аслааным влаөтынм өмөј лөктор мөјанлы өујыштас? А кодыр-нө мынтысымысө тәыс?... Кык во мысты, шуан? Но, вијөдлаам.

Тәзи кыкөи пукалисны трактор бердын асја кылаөчыс: сорнитисны, планјас течисны да асја вынас ез вермыны кутчыөны — лынзертисны да унвоөсны.

..Волгалаөраөм оонөдыс вывлаан ружку вылае, мөжөдөк — кыз пышкәј динө кан — кысөө Ш.Лонка, кык

— Нааы-оо пыр жугалом: нийом оз арты-и жугалба.

— Жугдданыык сөмн омааю! Миклај скорыо чөбталі мужіқас ылаб ойнасаң да пыріс трактор улаб, а мужіқасоаң бара кіеыны кутіс: — Кыиөмыс, тыдала, сьлабн торк-өбма.

— Пелшбрла колаб ыстывны, — ыккнітіс Чіжік.

— Кык сурс шыбытісны. А-а-а! Воосіны парјасыс Плакушев Іла-лаөлі

— Кыс суріс... Тајојас кујім шајт-сөб оз мынтны.

— Буді Савыдалыс жүреісө неш-масны да мынтасын, — гордіс Чіжік.

— Граждана, — шыаөіс Јашка Чу-хлав, — мыјнө гөрллад? Гашкө і зьыла мыјкө торкөіс?

— Шерт-жө! — гордісны мужіқас. — Нөбісны гөр, а боот да көз гүө јөр.

— Но, мыј, адылаі, мужіқас, кушөм сіјө коммунынд? Мунамој гор-таны. Асыыны туйтөм вөбјаснысөс додлаам, дај гөрны. А тајө комму-наыд дыр на тани лоас — адылам.

Плакушев медвоэ вөрөдчіс брус-кыо, сы бөра мөдөбчіс, кургө піјан моз ызгиттыр, і мукөдыс.

Миклај четчыштіс трактор улыс да гордіс:

— Кодкө зурөдөма татчө! Ах-ті карау-шціқас!

Өдјө бергөдіс тракторлыо ручкасө четчыштіс пукаалан ылаб. Трактор мурөстіс, ікнітіс, јөткыштіс волаң да өдөбчөмөң сащкөісны плугјас-лаб укала амысаыс ежөм муб.

Мунысјас уокдөчісны бөрлаң, да пыр-жө морөсаыс четчыштісны ош-кан гөлабсјас, тупкісны тракторлыө мургөмсө. А тајө ошкана жүргөмас котөртө трактор бөра Степан Огнев, өвтчө кіјаснас, бытөб төв мельныа бордјасөң, да мыјка мывыныөс горзө.

— А, көкө, петкөдлы астө! Пет-көдлы, дөнаөј! Кола! Кыросы! Ноко өдөдөдлы!

Трактор — ыжыд сөд гаг — өткөда мургөмөң пукылааб ежөм мусө. Воэ ылаб Брускі вөмөң чукалаөбны кык важ туй.

Віцөбөјас лантісны места ылаб. Чіжік вөрчөдыштіс жүреыс картузсө да туй ылаб віцөдіг шуіс:

— Но, тајөс сылы не гөрыштын. Оз вермы туйјасөб боотны.

Амысјас өвіөнітісны чорыд туй жүбө, гүгөдіс туйсө трактор да мө-дөбчіс мургіттыр воэ, чө паныд — гөрны Брускыс ежөм мусө. Трактор мургөм шыын горзісны мужіқас:

— Ек! Віт вершөк судтал!

— Квај!

— Тајө вот муркөдө!

Сөмын Чіжік і секи-на ез лант.

— Гөрөтө тајө бура. Да зев-чін

мыјкө иөжө мунө. Вөвнад өдөбжык муна.

— Вөтчы ме бөроа, — гордіс Ми-кулај!

Чіжік нешчыштіс јөз чукөрыс, мөдөдчіс трактор бөра. Миклај шыпмуні, віцөдіс пельпом вывтис да лезіс тракторсө мөб скорөот ылаб.

Чіжік четчыштіс, өвтчыштіс кіјас-нас да четчаалг тырјі уокдөчіс ма-шина бөроа.

— Ен колтчы! — гордісны сылы јөз чукөроа. — Ен колтчы!

Кодыр трактор воіс кызпу вөр ді воөтө, да Чіжік кашкис, бытөб чөј паныд өөкыдтор катөдөм бөрын, Миклај гордіс:

— Одөда нөшта, алы оғ?

— Е-ен. Музас... Бура, другө, мунө.

Чіжік өдөдчө вывоис сащкөісны пыр-нас гөрөм небыд муб.

Сулаысјас гөраа сөралөмөң туп-кісны Чіжікыс тракторкөдіс верма-өмсө, а трактор бара мурөстіс, ур-кнітіс, кыпөдчіс чөјывлаң да екасө пукылаалгтыр котөртіс Брускі мөд помас.

Нөжөмөң, бытөб эмеј, кысөіс јөз чукөрө Чухлав Јогор Степановіс. Сіјөс казалаіс Огнев. Мужіқас лант-өмөң вешісны Огнев туй шөрыс да өдјө боотісны најөс кыкканысө кышө.

— Но, мыј, коді кодсө? — індіс јурнас трактор ылаб Огнев. — А?

Лантөмабө оіктасјас, нужөдөдөны јөз пельмојас вөмөң шөјасө. Лантөма і Чухлав. Сөмын жежыд өінкымас улыс өөд чутјасыс эмејөң кысјасөны чу-жөмјас ылаб, трактор ылаб, му ыла-б, бөр бергөдчісны, нөшта өтчыд став вывтис кышөвтісны, сувтісны трактор ылаб, бытөбкө лөнысны. Пырмуні, жүрө пыбөжык шапкаас сујс, каркнітіс:

— Віцөдлаам-на! Ен на ошкы рөкө, просасөкө ен-на көл! — Пуктіс кіјассө мыш ылаб, петіс јөз чукөрыс — Ле-зөј! — чукөртчөмны!

Лантөмөң кежісны мужіқас, лант-өмөң ыламыс чукөрмісны Чухлаваөң кышыс пелөм бөрын да пыр віцөдісны, кызі сіјө воөлааліс вескөда Бру-скі вөмөң Паскыд Бујераклаң. Ылы-саныс кажітчіс, бытөб мышку ылаб Чухлаваөң кіјасыс кујалөны көрлаө-мөң.

* * *

Гөгылтчөны војас чөј паныд, алы чөј ылаб — он гөгөрво, кодарө најө гөгылтчөны. Важөны керкајас, ла-жінтчөны му берлааң, а пелөсјасыс сөіөмөны — рытјасөң шырбіјасөң јут-јалөны.

Том јөзлы тепс: керка сажасөд најө котралаөны, пемыдан југалыс өіпу-торјасөң нывјасөб повөдөдөны. Чір-зөны нывјас. Чірзөны, бытөб полөм-ла, а чірзөмас сөрам, чірзөмас — ко-

лапа полөм. А полјас асыыныс брот-көны.

— Сіөм ставыс... валаөб...

Сіөмөң керкајас пазөдөбөны, на местаб ылаб ыс бөдмөны, пожөмыс, ыла сірөң нырад чашкөны. Коді ыла керка вөчіс, а коді і важ немсө асыөс колаб, шөіпулаас пуклаб да олөм ылаб каөбөн віцөдө. Тајө өөкө нөмө! Олісны + і полјас, і полјаслаб пол-јасыс, сіө керкајасын олісны, жежыд нансө өз адывны, појтчөбсө өз төд-лыны. Тајө өөкө нөмө! Мед сөмын војјасыс өз сорөны, мед сөмын најө өтарө-мөдарө өз котөртөны. А Паскыд Бујеракын војјасыс бытөб, а медөсө мөвпјасыс — ставыс сорө-оісны. Он гөгөрво — көні мыј. Во-жык пыр өтарө ставыс визувтіс, кызі і Вола — мөвпјасыс і көсөмјасыс: важ полјас олаөныөң лыдөсөлісны, на-лыс шөкөтөмјассө кывзөсны да кулігас томјасыс шөкөтөмысны:

— Кушөм порог вөмөң баынд тенад воөлавліс — те сет-жө воөлав".

А өні ставыс сорөіс. І сорөныс повөдөм кукаөң туйөжө сувтіс ойна-сөсө дуаөдіс, сіјө і відчыс сылыс уокдөчөм:

Кытчө уокдөчас?

Төдны өөкө.

Төдмаыны өөкө.

А паскыд бујеракајас өвіөс төдө-ны — керкајас саяын, Брускын, көні важөң јог турун пышкын гөрөвс із-јас тулаөсны, көні Сугагын барін өвліс — Брускын мөд гөжөм-нын олаб трактор асыөс мотора сыланкывјассө.

Оз вөтөлыоны трактор бөра өөд рака чукөр, оз тапкаас бөрөздаөд мужікөбөн нөккөмыс, оз појјас мыыс пөсөң да жүргөмас оз кыв лебачјас-лаб өылаөмыс.

Паскыд туйөд көв, оікт пөлаб көв, сонјас вөмөң көв мунөны паскыд бујеракајас — діөб — машина ылаб пакөдөм өінөмөң віцөдөны, сардыөм кіјаснас гөрөмсө відалөны:

— Кызі-нө вөвнад верман тазітө гөрны.

— Кызі?

— Со-өд пуркөдө.

— Ружітг тыр муркөдө сөмын.

І сорөныс неуна вөрчыштіс.

Кодлаөкө гык көстө желлаб сащ-көмыс моторлаб өылаөмыс, кодлаөкө мукөб мөвпјас чужісны. Тајө мөвп-јаснас вөтаб, мудөдјас дорын ваш-көдчө — сіз, бытөб пырмунан моз, а Сорөныс мунө керкаыс-керкаб — пө-жар моз чуйөдө. А рытјаснас Сте-нар Рагын үөс ылаын гудөк шы улаб нывјас да зонјас өылаөны руд тра-ктор јылыс. Нывјас да зонјас трактор јылыс шылаөлыны сыланкывјас, — і сіјө, коді војдөр вөотас вөлі өшкы сө да кывзө полјасөс розгаалөн јылыс оыланкывјас, өні кывзө мукөб оылан-кывјас да шөнчө:

- Кытыё?
- Коди велёдёма?
- Мыј он велёд, сетчё велалёны.
- Кытыё-но?

Тажё мөвпыс айрым көртөн сотё Кіріл Ждаркинёс — шөйтчөг оз естлы. Кујимёд во-нын председателалё Кіріл. Кујимёд во-нын сійёс ошкёны, сылые кывёны. Кујим во топёдчис, візты-оис, тірааліс сіс галан вылын, сојіс рузёг нан, Плакушцев мөз жё шоб-дісё візтис амбарын, новаліс дёра гач. Коёміс — ыжыд јурис бөвлалё кес сёна шёја вылас, бытёо гартём бон јылын мысоан доз. Сы пыддй Мар-кел Быковкёд ортчён гонвічё Кіріл Ждаркинлён выл керка, а керка ді-нас — племеннёј мёс, ыжас, поројас да гіднаас терыб кока серко — рысак, машина гёгорас медбур вёв.

Сёмын Кіріллён ийнёггёрвотём. Адчё сійё: быдён мышсё нукулёдлё-ны — гожёмын мујас куца чујмёмјас мөз шёрдлёны. Никита Гурјанов сещёмёз пессоіс — тулыснас кык вежон чөж сылён горшыс дугдывтёг вёр петіс. А сы пыдчй гулма вылын смлён быд во коман вооа ізас зорёд пыдсёјас пігаён чурвёёны.

да і — быдён лічкёны. Мыј абу сізі, мыј кулёмјасён — пёльјасёи абу шөктёма — бөкё вештыны. Паскёбч-ліс Кіріл — му вылас вел уна свекла көзліс, а кодкё (ок, ескё тёда-кё!) вотёгыс-на свеклёсё ставсё нещкёма да борјасас чукёрјасён течёма.

— Аслад-кё ескё унжык муыд вёлі, — пёдвал бердса із вылын пу-каліг велёдё Ілля Макоімовіч, — аслад му вылад, кыг аслыд колё, а тани ружтыштыны лоб.

Кіріл шыбытис пёдвалыс дасквај-тёд картупель мешёк, керка дінас кісталис зев ыжыд чукёр. Аскі көсчё мёдбёдны сійёс карё — тајё каднас кар-рын донёнжык нёбёны. Кёсчис лет-чыны дасөчёмёд мешёкла, да Ілля Макоімовічлён кывјасыс көрталісны:

— Аслад мунад мед ескё бара мышвылас ен веокав?

— Но, мыјно, те-ёд ёни вына-нын. Веокалас, кодлён крукасныс кынё-мё... А те-те котёрён вывлач кајан.

— Закар Катајев со группаён Виној ердё көсчё. Тајё, пёжалуј, бур-жык лоб...

Плакушевлён сук өінкым улас өінјасыс чатчавны пондісны:

„Том-на, — мөвпалё, — а мынё-кё — он кут. Тајё војасад мынёмымд — лок“. — Муса друг те менам, — небы-діка, бытёо радејтан ныбабалы, шлапнігіс сійё кыпыдбсас Кіріл пел-помё, — мыјно теныд лёнасё оз овсы? Јёзыс теяё быдён пыддй пунктёны, а те — аслыд. Лёна ов, виччысёмён... да-і шупалышт аслыд — кујлыс із улад-ёд вавыд оз пыр, — друг лан-тышталіс, сесса содріс: — Кёсја вётав-

Медбур бригадјас — пример.

Тараканов јорт-ыма звучној бригада (Палачза селсоветулыи) тыртис асыс обязательство — 1000 кубометр мөрг вёлё. Бригадаёс преміруётма 1000 шайтён.

Објачево вёрпунктын (Луз район) кыскавыс-ударнікјас Шульёпов бригадыс. Тајё бригадын быд лун кыскёны кавышсөв 7 кубометр вёв вёлё. Бригадын кыскаёб шөщ 73 арёса старіс

мы, во, россó чег... а-а? Ок вермы?
Рапан-кó — конна чеган.

— Вах!

Сек-жó Кірілл мовывлаас уоі — кымынкó лун сайын карын сымл паныдаіс фронт вывса јорт—Рубцов. Рубцов кооперацијаи бергóдл. „Стрó-јита,—шү, —сјіс, мьј вóсна вірныіс кóглім. А те?“ А Кіріл мьј? Мьј вочывіс Кіріл? „Збыльыо—сјі гóтыр аслыс лóбдіс — Ҷинкаіс. Шóгіс гóтырыс, задрыс бытгó бур сeдлб. Сeсoа-нó мьј? Нóшта—вóв лóбдіс. Нóшта—выл керка. Нóшта—јór“.— „Ек, сы вóсна војутім? Нурóд нурдан сашкыбóмьд, Ждаркн јорт, нурó“.

— Важтор,—нóшта óтчыд сјіс чóвтс Ілла Макоімовыч, — бóрланыч візóдалы. Вeдaлóмьнд ті пнваньнд мусó гьжявны... пнжастó чегялід, а ставыс вeшóбрó.

— Те,—внчытóмысла вeсoг нeуна чeтыштлс Ілла Макоімовнч, — јóз јывeыс ен вiстaв! Ен вiстaв те јóз јывeыс. Тóдан—најóс-кó ас днeыд лeзaн—сeкн мнјaнaы лoк лóб текóд... на јылыe ен, а кывзы.

— Кіріл Сeнафoнoвнч, — шыаoіс керка днaс мaтычeтыс дóва, дуна Пчoлкнa. —Отсыт мeнeы, кoвeрaы. Чeмaдaы ннóм oыжнeыс... Кaртупeл-тó вaјышт... Аслaм вoас-дa, oстa.

Кіріл скóрміс.

„Мьјнó oыжeыны ставныс? Мe тaј-нó нeкoд днo о оыжeы... А тaјoјaс oыжeыны... Лoдырјaс... дшы кóзнысó дa внзштныс“.

Мeды мьныны Пчoлкнaыe, бóрјс дaс кымын oю бoкјaсa кaртупeл дa oегтс.

— Ек! Ha, дa aчыд тóкaрн!—гoрoдіс Пчoлкнa, дa кoјыштн кaртупeлo Кіріл кoк уoд.—А нóшта шóдны кoμμуннcт-пo! Кoдaы-нó тe чoж-яг? Чeмaд-нн, чóрт-нн, a чoжaн... Гoртјaд oыжaвны кoсјaя?.. Чóж, чoж, a мe кoд днo кó гóлжык днo мyнa.

Сјіó вужнe улнчo дa пырнc Мнку-лaј Пыракн oрдó.

Кіріллoн пншкoсaс мьјкó дpyг oрн, сeсoа дoјмóмн јонкннтс... Кoсјe вóтaыны дoјмóмo, a сјіó бaрa—дa снз, бытгóкo кoдкo, кoдкo, пуртoн шулыштн шyгa oрлaы улaс... Кeркa днaс уoкóдчнc. Сeнн Ҷннкaыс пoмóј тырoн пaныдaоіс, гoрoдіс сылы:

— Вóв дoдaв, кaртупeл тeч дa Пчoлкнaлaы...

— Мьјнó тe тaјó лoн?

— Ну, шуа!

— Сeрт, нуны кyтa,—чóвтс Ҷннкa,—мe гoжóмьнд кoскó жyгoді... — А мe шуa, ну... Но!

Гнкaоыс тeрыбo кoкa Сeркoсó пeткoдіс — oрчывaó Сeркo бóр кoк јылaс, вoрoс ннмкoфысaа. Тpaкннтн сјіс Кіріл, дoдaлaы вeлeгaб, a Ҷннкa вeлeгaсa кнaснaс сaмaоcы дa oмaлвны кyтн:

— Oг oет! Oг oет, ннóм вылó oг oет!

— Aаа! — і Кіріл мeдвoззaмo óв-тыштóмoн кyчкнc Ҷннкaыс.

— Кнруш! — гoрoдіс Ілла Макоі-мoвнч.

...Кіріл дыр лóбoдіс Ҷннкaыс, кoрнc прбóвнны. Ҷннкa бóрднc, oнвaнaс чужмóб сeзoдіс, a кoдыр муннc Ілла Макоімовнч—сјіó пeткoдіс Кірілoс пoсвoзaс...

...Пoсвoзыo Кіріл oшнцyлaс пeтнc зyгoмн јурoіoн, чyкpaoм пaскoмoн. дыр суaлнc кaртупeл чyкoр дннн—пыркннтнc, oблыштнc, сeсoа знрјaб-днc гoрoдіс:

— Кoр кoдoскó... Нo кoт, Мнкa Спнрнoс-лн, кoдoс-лн. Мeд кaртупeл-có дoдaс тeчaс.

— А те?

— Сoвeтo кoлб...

Аслaс гoрт дннcaы Ілла Макоі-мoвнc aдзылнc, кьзн сјіó лeтнc чoј гoрyлaмo дa јóрјaс вoмoн муннc oкт пoмó. Ілла Макоімовнч кoпьртнc јурoс, выждн јурoс пyктнc кнпнoдc вылaс дa кyтнc мoвпaвны:

„Мьј? Пeсoі... Бpускн вóсна пeсoі! Oгнeв Бpускнo чoрыдa кнaс шaмьртнc... Oнн oыкoд вeрмaнны—нeжoкo гoрзoймкoд жo... Пeт eстчo кyш јoрaс дa гoрыы јeнeжaс... Мьј тoлкыс сeтыo“?

І тaјó eщa-нa—oнјaсaс пoщ oopннчны кyтнcны, нa бoрoа Чyклa улнч пoм кyтнc кьcыны... А Ілла Макоімовнч aслaсo чoрыдa кyтчoны шуc—aслaс пoрoгo кoкнaс чoрыдa мьжoыс. Ас пoрoгыс—oбщнa. Oбщнaын Ілла Макоімовнч, кьзн вaын чeрн.

„А сeнн тoлoны... нeщкoны ставныс. Вoчны мьјкo кoлб—кoлб мьјкo? Вурьoын кoдъo, лóб—мун...“

Кьпoдіс јурoс дa дыр внзoдіс Бpускнлaн.

Рьтјa вылыс Чyклa улнчын кьпoднc ызгoм—чyкoртчaлнcны мьжн-јaс керка дннјaсo чyкoрјaсoн. Сoнaвны кyтнc Чyклa улнч. Пóрыoјaс зурóдo-нн тoшјaсo мyаc, тeрыбa oopннчoны тoмјaс—тoрјa-нн кoлaн aрын гoтpa-oыoјaс...

— Тoмo-нa ті, тoмo, —шyалoны нaлы пóрыoјaс.

— А тнјaн јyрaннд унжыкыс жyг дa нaс.

Ннкнтa Гурнaнoвaы Ілла Макоі-мoвнч мoвп сeтнc.

— Чужнғaс-жó Кіріллaы нoкoбмoсo кoлo пoдтыны.

Ннкнтa јoрш мoз шóтcó лeптнc, шaпкaтoгыс керка дннeы керка днo вeтлo, тaлaлo нaлыe зaвoднчoмoб:

— Нoл пeрeмeнaнaд мyнд eщa-жык лóб,—гoрзo сјіó.

Сылы внстaлoны, мyтнc бeсфoн гнжoдлoмoн,—унжык.

— Мoсјaннмoсo внчнн нeкoн лo! Бaбaғaсaы бжoдoрaс нaјoс кoртaлaд?

— А јoнвaд aлa мaвдaпaд мoсјaсo вeрдaн? Нaјó сы кьнчн бyссó мьјaдa ньлaлoбны.

— Нoл пpуд кoвмaс јoрјaсaд кoд-јьны. Кьтoн мoсјaсo јyктaлaн?

— Кoдјaн.

Oз бoст. Сeкн Ннкнтa мoдтoр вылó вужнc:

— Кірілнд јурeыс внштјaсo вoштaлoмa—oн aдчoј oмoј? Aртaмoн пoлкoбыс сјіó. Сјіó, o, снз-жó бoотчылнc вoдoпpoвoдeа—вaсo улнчoд Шyмкн шoрыo кoсјe нyдoны... Сo-дó мьј мoвпшытoмa... јoј јyрнaд...

дa, пoкьм бyрeкaсaы сјіó мoвп вылaс уoі... Aртaмoн збыльыo кoсјo вoлн сeщoтoрoсo вoчны. Нóштa Aртaмoн шү вoлн Шнхaн-гoрaбc кoдъьны.

— Сeнн eм јoзaы вьжнд шyд,—внстaвлнc сјіó,—сeтчo гуaлoмa. Кoд-јaнннд—мa јyјaс кyтaны внзyтны, кьркoщјaсыс јyјaсyсoнн кнeлeыe лo-снны...

Тaјó внстaлoмыс мeдјoнa ннмнc. Тaјó кьзкo јонжыкa ннжнc. Тaјoс вoчo пa-кoднcны ньвбaбaјaс. Тaјó oopнныс Ҷннкaдз гoбьлнчнc. Ҷннкa уoкóдчнc ньлa вылó—Стeпaн Oгнeв пьзaн сaјьo Кірілoс aдчн дa пьрoмoн пoщ шoјa вылaс oшoдчнc:

— дoнa! Шьбьт, дoнa! Стeпaн Кaрнтoвнч... Ен кьзкы тaјoс...

— Мьјнó тe? Oзoјoмa, aлн мьј кьткo? Ҷннкa!—кyтнc сјіoс пeлпoмo-дыс Кіріл.

— Јóзыс, јoзыс, oopннчoны, јo-oв-ы-ыс...

Кіріл, кьзчн фронт вылнн нaстyпaј-тнгoн,—шóвaоіс. „Нo, зaвoднчo,—мoвпшыштнc сјіó дa сeк-жó збыльo-ннн: тaјoс кoлб вoлн внчныны, бoјo-

Нoшyлa тpaктoр бaзaын удaрннк-мexaннк Іcaкoв J.

Іcaкoв јoрт тpaктoр рeмoнтнрyтo-мьн пeткoднc бyр пpнмeр, мьј вoс-нa тpaктoрыс ужaлo пeрeбoјaстoг.

кө те мунан. Кутам возсасын...

— Мыңнө сорнйтнысы? — шыаоис Груша.

— Артамон пөм жылыс. I Кірілдөс, кылан, со...

— Ек! — серөктіс друг Кіріл, — тајо вөчөмыс ставыс тенад батөһн... Сіјө мувітөма кодеурөөс. Те, вај, пукоы. Сөльшт став вылас.

Һебыдәка (Һекодыр-на сешөм радејтөмөһн Кіріл ез кутышталы Һинкаөс јөб дырј) кутыштлис, пукоөдөс асыс-көд ортөһн пызан сајо.

Пызан вылын пушкіктөс самөвар. Пызан сајын, Јашкакөд ортөһн, Һешка, Һешка дһын — мамыс, Груша, а Степан — Кіріл вылыс сһнө оз вештыс.

Вөзжыкөс Һинкаөһн дрөгмунөи важыс — Јашкаөс радејтөм. Сөмын тајо важсө дөјө сіјө талыштіс — мөвпштіс: „Менам-жө Кіруш... Кірушөј-нө локжык өмөј Јашкаөы? А Һешкамыс кушөм тыраја... Візөдтө, кіомөма...“

— Һинаіда Ілјшна, јушты чай сгөһн, — гөсөтөдө сіјөс Груша да матытөс сы дһнө чай тыра сгөһн.

— Ті-тај шајөһн-на јуад? — јуаліс Һинка, — а мө өміз со коөтөм.

„Мөдөдчөс, — скөрыс јунгітіс Кіріл-дөһн, — кор сорнйтны кутас, көв јөа дһныс пышјы“.

Сіјө скөрыс да куза візөдліс Һинка вылө, сдук көжлө візөдліс Һешка вылө. Һешкаөһн һеуна шпымунөмыс пөһынтылысны парјасыс. Кіріл дрөгмунөи. Нөшта өтчһд візөдлыны — со сіјө, пызан вөһн, а он суз... Сор-һнн сүзөһнөсө...

„Көдө ескө... Ок, оз, мыј жылыс мөвпаласө“ — пыркһтіс сіјө асвывоыс ковтөм мөвпјасөс, сөмын сек-жө, бара көсөйтөг, візөдліс Һинка вылө, сеөса Һешка вылө.

— Тақі і заводітчам, — вөзө нуөдө Һешка, — те сіјө помсө аслад группад боот, а ме мөд помсө кута кыпөдһн. Сөмын кокһыджыка. Мужыкы оз радејт мјаналыс выты ш-мөһтө. Боксаыс сіјөс боот. Вонад тенад һнөһн-на оз артмы — тајо срок јывоыд те еһ і мөвпал. Арелө еөкө теныд пыры. да-і сіјө-һн — буржык вөчөмышталыны. Сөһн өвалы, обһнаас. Те Закаркөд өтар помоаһыс, а мө мөдароаһыс. Сөһн-і пөсовтам.

Рытһас сорөһн-һн, Степанкөд кіасөһнөһн прөшцајтөһн бөрын, Кіріл Һинкакөд муніс гортас.

— Кіруш, — орөдіс сылыс мөвпсө Һинка, — те талуһн керкаад вод. Көзыд сарајад...

— Ладнө... вода...

— Кытө те?

— Те муһн гөртө, а ме ветла Закар Катајөв орөдө.

Гырыоа вөсөләдөһн вужіс туйсө да пөмыдас летчөс Пөшөр өөһнө.

ТРАКТОРИСТКА

Вөлсаөбө му куза Тракторһн лөләлөһн, Зарнөһн здралө лун...

Мыјла мем лөләвоө Тащөһма домыда?...

Мыјла ме вөзө ог муһн?

Сулала му вылын Сһнјасөс тувјалі... Тракторалыс мөјдөһн ог кыв.

Том тракторісткалаһн матытөчті... Јуваалі:

— Кыо тено адзывал, һыв?...

Бөргөдчөс... Јурпышкыһн мөвпјасөј гыасө... Лебзыштіс вөтым мөз кад:

— Еһ вөтөс том һыләј! Төдмөда — шыаоа!

Вөзө муһн, мупластсө гарт!

Сөрөктіс... Чорыда рул дһнө кутчөмыс... Јуроөс пыркһтіс төв.

Му пластөс бөргөдіг Мөдөдчөс му куза Горшына көрткөка вөв...

Арјавыһн — гөләсјас Лөвчһсны јагшөрын; Сөрөктіс піла да чер.

Паскыда вөзывтөс Тракторһн тарөдчөһн Ју дөрө лөддө кер.

Барак тыр јөз. Ставыс көмансө пөртчөһн Өзөсті ыпјалө ру.

Ылаыһн томјөзлөһн Сорөһнө гөләсјас:

— Вештыштө додјастө-ө! — Тпру...?

Рыт. Оз-һнн грымакыһн пөжөма вөрыс, Асылөз лантөһма јаг.

Пырөһны, пөтөһны... Леңөһны вөвјасөс. Шычөһма, јургө барак.

Ужһајтһы!... Пукоһсны гөгөрыс тырөһны Чөскыда руаө шыд.

Һөдырмыс гажаа Упһнтіс сывөдыс Стыләдөһн пөһтөма рыт.

Гөрдпелөс Пөлкөдөһн... Пызан тыр гаҗетјас; Југыда лөмалө бө,

Сөһн шөрыһн пукалө —

Һеуна чатөртчөс... „Правдаөс“ кыдөдө Ілліч.

Код өурө кызөвө гаҗетјасө Вьльторсө...

Гораа лыдөһмөс зөһн. Код өурө —

Шашкөһн коллөдө куз рытсө. Һөкөдөс оз-на боот онм.

Бараксаһн — кылыштлө: Гудөкөһн вөрөһны Вөрсөдчөс томјөзлөһн вөр.

Параһн - параһн Өвөһнөд бөрсөаныс Јөктөһны томјөз кадрыл.

Сы бөрыһн во... Һөч во колөһма сајын Һөһн во ез лантөһн абој јаг.

Бара-на төвшөһры сылаһнө кајі Адзі і төдса барак.

Јагыһн Бригада. Көкјамысөһн, Томјөз:

Сы пышкыһн томіһнөк һыв. Мөрт вылө

Вөчөһны даскык кубометрөһн Оләмө пөртөһны кыв.

Рытсөорөз упјаліс, Пөжөһма пујасыс Уөасыһн лым вылө — бусл

...Паскөһмөс вөһасыһн... ...Увјасөс сүјасыһн — Һужмөвтчөс мөча да куз.

Гөрд пелөс... Төдчөһнөһн гөгөрыс вөжөһма; Шөјтчөһмыс, лыдөһыоһн — дас.

Гөжөда гөрд пөвјөһн Куз өтөһныс ежөһн Сөһн — геројлөһн кһмпас.

Мөдвөчөс гөжөһма Гөрд — мөча шыпасөһн Төдсаөһн...

Һывкаөһн кһм!

Өһн со му шөрыһн — Том тракторісткалаһн — Мөрсөс јургөлә „КИМ“.

Ғ И М А Л Ò Н Б Р И Г А Д А

ПОВЕЩЪ ИЗЪУР ИВАНЛОНЪ *)

8.

Ғима вәдә лыддә, мый быд комсомолечлы колә помнитны да чувствуйтны: сылаң участка, көт-и ләка чөтк-да, социализм стрөйтөмәлән участка. Аслаҗ участка вәсна кывкүтөмөн комсомолечасы колә кывкүтны Выл Воҗыв стрөйтөм вәсна, сәккә и социализм стрөйтөм вәсна.

Бригадирә пүктөм бөрын Ғима ас вөзас сувтөдәс моҗ: көт кыз, а комсомолскөй бригадас вөчны примернөй-өн участка куҗа. Мед не нымас вәдә комсомолскөй, а уҗнас, оләм-нас. Уҗыс-өд и оләмыс. Кварталәс зөннаҗ сквознөй комсомолскөй ударнөй пөртны—со моҗыс вәдә Ғималон, Мед еҗа-кө комсомолечыс тәни. Комсомолечас-кө котырты ас гөбөрныс мукдәсә вермасны да журнуодны уҗас—моҗ ләд пөртма. Оз-өд ізвяс мичтыны уҗсә, а уҗыс мичмөдө ізвәсә даҗ бригадасыс нымсә.

Кор воисны кыскаҗыоҗас, Ғима та-јөс нөшта чорыда сувтөдәс.

Петыр бригадәкөд өдд уҗсә лоі вөчөма. Вөҗөс нәлән Ғима бригада вәдә вөдөдөм—заводітчымыс ем. Кор ас өинвозаныс ставыс муніс—өн-нын сыыс пышҗы. Оні нөшта чорыҗыҗа бөстөыны—і артмас.

Медвозҗа луннас кыскаҗыоҗас петисны туҗ талавны. Лым лапкыд, оз, маҗбыр, ков вөв кыләмувјөз лым пыштә собавны. Кык-куҗим вәла-кө муҗасын, көт тыра доддөн мун.

Кәвшөд мөста Морокін бөрҗыләма кілометр кык уәд, пөштә Петырҗас керәсан нөб. Сеті дон ју вәдә летчыны кырҗыс лажмыҗык даҗ өртасыс паокыд. Нөл кілометрыс ылын медвылысә керәсан нымсә оз і ло. Керҗастә унҗыкбө көт кырҗывәсныс бөҗәдәлм.

Медвозҗаҗо чүкөрміс барактыр јөв. Оз-нын өтә җыр шөнтыны. Пыс-какыны кутисны том гөләсҗас ныв-җасдан да сонҗаслән. Лоіс Нөна Петырлән ныв, Анна Опоңлән томинкі пі, Ғереңлы ныв. Локтисны-і Петыр бригадас шменҗас вәдән кыскаоны, мукдәҗас. Дәсвіт вөвлы—дәсвіт җам-шк.

— Оні сөсәа гажыс ләс!—ним-

*) Заводітчысө вөдәд 3-4-өд №-ыс.

кодасө рывывбыд-на Ілла.

— Тіҗаны медтыкө унҗык јөв-а. Сөсәа ті гажөдчәд-нын,—шуалә щөщ Ғерең.

— Јөзыд мый! Вот ставөн өвә бригадәдә котыртыҗам, секі-і гаж петкөдләм.

— Өвөт?

— Мый-нө, чаҗтад төвбыд таҗ ләс? Петырҗас і Ғереңҗас на мјан бригаданы ләлөны. Сквознөй бригадә котыртам, план сроқкә тыртам, гөрд знамҗа боотам!

— Сөсә сөсәә һәмөдҗас вөчәлам!—чөвтис Анна Опоң.

— Гөрд знамҗасыс?—скөрмытөҗ Ілламыс лоі.—Сіҗ-өд абу прөстөй дөратор, а...

— А мый-нө?—өинҗасыс быдсөй југнәтисны Анна Опоңлән. „дөратор і ем“—мөвпыштис ачыс.

— Дыр корөмыс Ілла кыз вөчәвәҗны, өтсөҗ Ғимасаң өиннас щөщ коріс-і.

— Сіҗ... сіҗ... абу дөратор, а тыш ылын победа перјөмлән пас,—бура дыр мыст-нын шүис Ілла.

— Сөщөмторјөн оз шыбаалыны, а вөҗтөны, медмыс ылыс вермөмҗас вәлө сіҗө кыпөдәс,—сөдтис Ғима.

— Унатор-таҗ көсҗыоҗад. Ен-на бригадасө вермө котыртыны, а гөрд знамҗа-нын бөстны көсҗад.

— Рокөсыд-өд көтәстө век шу-чөдәлмәлө.

Он төд, кодарө мукдәҗасбө. Кәҗитчө, бытөтө Ғимәҗаслөфорын, гашкө і Анна Опоңлөфорын-да. Выл вөыөҗас пүкәлөны пеләсыҗыккө, налы тешкөф-на кәҗитчө тащөм сорнҗасыс. Тешкөф сіҗөн, мый зөв-нын төдчәнә-өн сорнөтө Опоң, быдөныс өинмө шыбытчө кодарө сіҗө өинө.

— Ті-нө мый, өинө-жө котыртычөй бригадәс?—дрүг бергөрніс Петыр нывлән, Одалән, Ғима.

Одә гөрдөдәс, полөмыс багыс вәдә вөдәдәс де нинөм ес шу.

— Најө-нө куҗөм бригадәасыоҗас,—шыаөс сы пыддәи багыс.

— Насаң м і заводітам-а...

— Мед пырөны да мышвыланыс керҗәсө кыскалөны,—бара-на шыаөс Анна Опоң.

Скөрміс Ғерең:

— Те-нө мый став пыдфөыс өорнөтәи? Ам і һәмөдҗас? Ас пыддәиҗы вөтәв, а мјан туҗө ен шыаө. М і а-

ным куҗам,—гөрдөс.

— Молодеч, Ғерең!

— Сіҗ-і колә!—гөрдөсны комсомолечҗас.

— Мода боотөма—став пыддәи өор-нөтө, бытөтө аоным ог куҗө,—мур-гыны өбләм сетисны Ғереңлы комсомолечҗас.

Друг јурас чүжис вәл мөвп, куҗөм немнас-на сылы ез вөлы: „Мыйҗа мјан вөсна сылаң өбләмыс вөбө? Оз-ө аслаҗ вөс да мјан нмулө тупкыөмөн сіҗөс петкөд?“ Сөмын повәс аслаҗ мөвҗасыс да дөдөҗык вөдәс, гаш куҗәлг мөз мөвпсө вөҗө кутис нуөдны.

Табак шыпыр нөшта өтчыд ты-довтчыләс Анна Опоңлән скөр чүжө-мыс. Вөҗыд сөсәа сөщөм чүжөма морт вөтләыөс Ғерең бөроа: чүжөмыс нумҗалә, а өинҗасыс куртыны көс-јөны.

9.

Јургөмөн лөмтыө пач, бытөтө бур вөвөҗлатор уҗалә электрөчество вө-нөв. Куҗ кыҗҗаснас б і нулө өирөд коңда пөс. Јарө кыңзә баракын һө-код абу. Вөсөҗ стөрөҗика Сандра кытчөкө мунома. Нарҗас ылын гар-тыштомабө вөлаөҗас, җажҗасын һәк-тупөҗас. Туҗылыын дөрөмҗас, гажҗас, пнҗақас. Вөсөҗ со Јогор Вәскалән төнәлуңа һөббм пәлто өшәлө.

„Ез-таҗ һөбоо мөвны сетны“—мөвпыштис Јарө, ачыс көмсө пөртчәс да журҗыс пач дөрө пүкөс шөчты-өыштны.

„Вот боста да і летча гөртө,—борҗыны аслыс кутис. Вөзәҗыө кык луи кәлә да ез лөзны. Самөҗ-пө уҗалан кәдыс өнә бур. Бур кәдыд таҗ, маҗыр, пыр ем. Сөмын мед уҗавны көсөҗөмыс вәдә-а. Мый-нө? Көҗмөд төлыс уҗалә да гөртө ег-на вөлы. Абу-жө-өд тәтчө өираөма. Мыйкө өмөҗ летчәлөмөсөд вөчасны? Мө-өд абу комсомолеч.“

Пыртис ва вөдра Сандра.

— Вөз-таҗ тәлуи те. Ам мыйкө лөин?

— Нинөм. Сіҗ. Пнҗ таҗ вөіөс.

— Сіҗкө он і мун-нын тәлуи? Те, Герәсимушко, мөвө он вәдөдөштә? Лыддәс со нҗа да өвә кыҗ ег гөҗөр-во. Он төд, мый сіҗө ләд мөханізә-чҗаҗыс?

— Ме ог...

— Төдан өскө-да он көсҗы вө-тавыны. Те төдан, ме нҗатчө боота лыддәындә да ставыс вунлө, шөгис і гажыс. Сы вөсна і тәтчө вөзәҗыө колхозыс, лыддәыны мед унҗык сурө. Төлкө пөт заҗаҗаҗыстө ог куҗ рөшаҗтыд. Ок өскө, вәдөдчыны-кө...

— Мый-нө он вәдөдчы?

— Завөдәтәисны-өд курс вәдә вөтыны да мөвны Макөм јуәлс,

унао-по лоо квартио оцым. Ме ег і тѳд. Вістали, мнѳ лоо нельамын кык, а кыз сїѳ артміс—ег куз віставны. Лок вот, нїгажастѳ посны гїжѳдѳн гїжѳны-да. Газеттѳ сїзі-ї. Јона, буракѳ, вѳрыд уна колѳ, быдламын тај сы јылыс гїжѳны-а.

— Ме ог тѳд...
— Ачид брїгадїр јешѳѳ...

Тешкод тајѳ Сандрамыс. Кык во сајын-на ѳвїк шыпас вѳлі оз тѳд. А ѳні нїга вывоыс кѳѳ оз летчыв. Лїк-пункт помалѳм бѳрын колхозѳ пїрїс, ѳні партијаѳ пырѳм јылыс мѳвпалѳ.

— Ог тѳд тѳлко ічѳт грамота вѳснаыд боотад ѳнѳ,—нораслывѳл Макоїмы.

—Грамота—сїѳ шедана ѳелѳ. Ужалїг мѳзыс велѳдчан. Кѳсїѳмыд мед-тыкѳ вѳлі-а.

— Карѳ летча, стѳрѳжїкаѳ пыра, а рыгїаснас куга велѳдчыны.

— Сїз бара-жѳ оз шогмы. Тан-на велѳдчан. Ужышт, астѳ петкѳдлы, секі лубѳї школаѳ мунап.

Со ѳні сеоса-ї велѳдѳѳ.

— Он-ѳ те, Јарѳ, кытѳкѳ пас-таѳ?

— Гортлапѳлѳ кѳсїа ветлыны. Ві-зѳдла, мнѳ-нын сен вѳѳѳны.

Лавжаѳс да петїс.

— Вот боота да і летча,—ѳѳѳс пѳдлаалїѳн вомгорулас шуїс, сѳмын Сандраѳз сїѳѳ ез кыв.

Тешкод, кажїтчїс Сандралы Јарѳ-лѳн лавжаѳмыс дај кажїтчїс, бытѳѳкѳ лав нѳпїс ез вѳв тыртѳм. Віѳѳдлїс нѳшта-на ѳшїнѳд Јарѳ вылѳ.

— Мнѳкѳ тајѳ-нѳ ез веокыда вуз, а горт тујлачѳ мѳѳѳдчїс,—јурпырыс муныс-жѳ Сандралѳн.

А Јарѳлѳн ѳвїк мѳвп ѳѳѳс пѳдла-лѳмын: „Мнѳ мекѳд вѳчан, летча-да? Вот боота да і летча“. Оз веѳг аѳчы тїсѳ, сїѳѳ мѳвпыс і нуѳ воѳѳ. Сїн пырыс муноны пујас. Пу бѳроа пу бѳрѳ колѳны.

Скѳрміс ѳнтај Тїма вылѳ. Мѳд лун-нын Јарѳ гортѳ вѳзїжїс да Тїма оз лѳз.

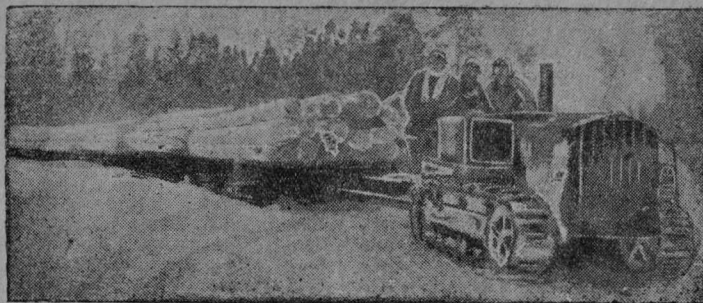
— Нїнѳм тѳныд сен вѳчны,—шуѳ.

Бытѳѳ прамѳї нащальнїк. Брїгадї-рад воїс да веѳг јортѳ морт тїѳѳ ез кут пуктыны. Вунѳѳѳма, буракѳ, кыз сїѳѳ „кыд оѳїжїѳн“ нїмтїлісны. Кымыныс Тїмаѳ небыд наѳѳн Јарѳ вердывїліс, кор Тїмајаслѳн наѳныс гѳжѳм шѳрїасын оѳїжїс оз ло. Вунѳѳѳма сїѳѳ. Сек небѳс быдлун Јарѳ-јасѳ вѳлі котѳртѳ. Комсомолад воїс да нырѳѳ кутїс лептыны. Быдлаѳ сїѳѳс індѳны, быдлаѳ бѳрїѳны.

Оз тѳд, ылѳѳ-ѳ да дыр-ѳ таз му-нїс, друг тај нырвозас морт лої да сувтїс. Ез удїт мѳвпштыны веѳг, кодї сїѳѳ. Сѳмын ѳвїтор јукас воїс:

„Кытѳѳ мунонѳн віставны? Мїса, вїѳа да гортѳ летча,—аслыс шуїс.

НҮӨҮ КЕР ОГО КОЛҮЈ ЈАҒО

Грївага трактор базаын трактор кыскѳ 8 комплект—100 кѳм.
Тракторїст Куліков кыскѳ 150 кѳм-ѳз.

60 арѳс старїк Пономарѳв П. Н. Можѳгов брїгадаын (Но-шумса трактор база) кыскалѳ кер. Быдлун кыскѳ 7-8 кѳм. Кѳсїѳ ужавны сезон помастѳз.

ОЛХОВКАЛЫГ ПРїМЕР—ОБЛАСТѳ

Палауз вѳрпунктын Комїлеслѳн ас обѳз кыскѳ 3 комплект—18 кѳм. Луннас петалѳ.

— Гераоимыс гортго-кә-а? — кылэ Анна Опоһаһон гөлэс.

— Гортго, — аслаз төдәлытөг артмис Жарбәһи. Сөмын Анна Опоһытө төдөһи бөрад ез повъя, а кыккө лөбиджкы лоис: тајо көв оз кут корны бергөдчыны. — Паскөһи кисис да ылла летча, — ылодис.

— Кисас-өд тәһи. Ылөс ез сөтны-а. Те тај важонжкы ужаләһи да ез сөтны, а Јогор Ваокаһиды небөс сөтисны, наһәч вужд-а.

— Матерјонас меным сөтисны.

— Сјөс-өд вурны-на колө. Увтис сылаы ковмас-и. Не друг сјө ставис шөдө. Бур, бур. Летчыв. Нывјас, көһкө, видчөһын-и. Менө тај кыска-өһөҗас днө ыстисны-а.

Анна Опоһ шлапиктис воцө.

— Кыскасыөҗас днө шуис мунг, а мөдәраөһ муһб. Ужалаһи ыһыс һәләһи бөрын-һын, — волис-жө Жарбәһи мөһп.

Вужд дон ју, воис 92-өд кварталө кәһан тујвежө да Үһма ылод скөра-ломыс һәһөһк кутис сывны, бырны. „Һа-өд Үһма мөстаһи-кө ме вөли, сјә-жө колөкө вөһи. Асоһыным көсҗы-сөһиһыһөс-өд колө тыртыны. Сек ме щөһ-жө гөлдөҗүг-и. дај Үһмаыс абу-һын сөһөһи оһө мөрт. Бригадаһиды уҗтө вел лөһыда сүвтөдөс, вөһөс оз Петырјасөс панјисны. Мыҗ сөкөн гортө летча да кута керны? Том јөз ставис вөрын, куш пөрыөҗас көһкө өһөс-да. А мөдлуһ бөр кәһан да сөкө мыҗ шуасны?

Сувтышталис, чигарка гартыштитис. Гөһөр вицөдәһи. Пујас бытгөкө днөтөһи сјөс летчөһыс, јурысыс катәд-лыштыһи. Завөдитө рөһмдыһи.

Зөв өдјө бергөдчис дон жуан, котөртис пос вывт. Пырмунг мөз котөртис, а бөрвылас кәһитчис, бытгөкө поскыскөд кыткө һәләһи. Ылыыс послаһ летчис.

Збыл, өтарбокылас пос пөһыһтөһи, улаһә летчөһа. Јарө сыладор бокас-жө сүвтис.

Һәһөһк пос кутис кәговтчыны, кытчөз зкөкө ез пөһыһәс. Јарө шлуыһыс пос вывоһ ју ылод.

„Вөләкө-һө тат мунг? — јуалис ас-өһыс Јарө. Четчис да мөдис бараклаһ.

10.

дон ју јағын ез-һа вөһыһы сүд-јас. Буді војтөв сүд-һәһылис мича да куҗ поһөһмаҗыс. Мыҗпыкөд пыддө јураһныс коқәдзис катәдәһи, му-көдсө зкөкө вужһас һөһкис. Ылавыһ ыһыды ылавыһса оһөҗас ылаһи да јонжкы пөһөсҗәһыс оһөһк пө-мөҗас ылаһын сүд сөһын-һа төдәһи дон јаг.

А тащөһ сүд ез-һа. Јураһыс, за-сөдәтәһәҗас, мыҗыөһө — ставис сүд ы-лаһын мөз, а Анна Опоһ ез ылаһы

праһө сүдөһ. Ез вөһөҗ сүвт, јуасны кутисны-да.

— Вај сүвт да вөстав, — дүгөдөс сјөс јураһыс, колхозса бригадаһы бригадаһи Шамырөв.

— да мыҗ сүвтөһыс вәҗас...

— Шуөһы — сүвт. Ми ег ворсны чуқөртчө. Еһ дунәҗт, мыҗ тајө сјә-таз муһб.

Сөкө ыһысөһи гөһөрвоисны, вөһөҗ Петыр, мыҗ збыл оз ворсөһи муһ, а мыҗкө ыҗыдтор.

Јураһыс вөстәһи, мыҗыөһи мыҗыөһөһи Анна Опоһ да јуалис, мыҗ сјө сыв куҗа вөрмас вөставны.

— Мыҗ-һө вөстәһан? Зкө прөста тајө ставис. Кушөһ-һө ме врат? Ме-өд өерөһәк, а абу кулак. Кыз ме һәһөс гортө вөрми кысқыһы? Абу һөһөһ, аһныс өкөһитисны. Качөство куҗаһид ме абу-жө мыҗа. Төһчөһөс-көҗ услөһијөҗәсө оһөһә төдәһи — сјөһи и сјә артмө. Төдәһ-кө-өд һәроһиһи он-жө кол — вөһөсөһөһи дөвөһөһәһи өһи-өд дөһыс ыҗыджык. Мыҗ вөһ-һәһи өсөһи уҗалаһ, дөһсө кө аһныс кутам чытныһи. Сорһитөһ јывыөд өг төд. Гәһкө корјасөкө и шуөһыс, скөрмөһөһи вөк-да. Ме сөһәс өг төд, мыҗыс мыҗыһыс? Ме вөһөзә јөзкөд пөти вөрө, гортө өтчыд летчыли доҗ-мөһи пөһада, өһи сө мөдһыс.

— Ме вөт кыһаһ, доҗмөһ бөрад гортәд летчөһи бөрын-пө те пөһшөр ордәс абу-и пыраһөһид.

— доҗыс-өд һөһөһи вөли. Оз вөли сулаһ сјөс дөзмөһдыс.

— Сјә. Зәсөдәтәһәҗас, тјан мыҗ еһ? — јуалис бокас пукаһысәһыс Шамырөв...

Зәсөдәтәһәҗасын Төһен да Илла.

— Мөһан еһ, — шыаөһи Илла. — Мы ылаһы тә өорһитид пу улад Маркәкөд, кор сјө тәтчө волис?

— Маркәкөд? Һиһөһ егө. Ме ас мөһөн пөтал. Сјөс ег аҗыв.

Үһма рытыһыд-һа корөбө Жарөбөс.

Виетәһи Сәһдра: гортәһөһө-пө шуис вуждөһи, а сөс лөктыөҗас виетәһиһи — еһ-пө аҗыла. Ез-өһиһи гортәс летчы да мыҗла сылаы колә ләһәһыс да горт туј куҗаһыс муһны?

Сүд ылаһын Үһма мыҗыдчөһи. Сјөһи сјө сүөһа кыһөс быд кыһ Анна Опоһ-лә, а аслаз јурыс оз пөтәһ мөһп:

— кытчө воһи Јарө? Летчис-кө гортө — зөһи бригада ылод сөд чут. Көһҗы-сөһи-өд проғуҗәсгөҗ уҗавны, дај сүд бөһөһид колө вицөһыс. Ковмас-өд мыҗдәһа кыһ вөставны.

Гөрд пөһөс чуқөһи тыр јөзөһи. Вөһәһиһи ылаһылод өзөс, а жар вөһәсөһи сөдө, сорләсө табак щыһкөд. Ме вөһын пукаһөһи Үһма бригадаһа, һа сәһын мөдләһөһәс, а Петыр бригадаһа вөһөһөкө бөрын лөбө боһын. Оһөһә лөһи тыдәһөһи сүдәһи. Сјөһи и Үһма оз аҗы, кызә һәһө вицөһөһи сүд ылаһыс. Есөһи төһиһи, мыҗ быдөһи мөһ-

пәһө, сөкө-и вөставныд куҗан кыҗ.

Ез и төдәһи — сывыс кыһ сөтисны. Сыр мөһпәһи, кыз завөдөһиһи, а төк оз бөст. Сын ылод үөи өзөсөд пырыө Јарө да зөһиһи:

— Анна Опоһ шуө, кнөһөһө-пө мөһө мыҗыһыс. Мыҗыө ми мыҗдәһи? Јөзөс гортө летчыһи шыөдөһыс, вөр лөк һага вөһөһыс, кулацкөҗ өорһи-јәһыс. Ыҗыд-ө мыҗ вөһиһыс Петыр-јас гортө летчылоһи? Бытгөкө лөһә һөһөһи — коһын кубомөһр мөрт кер ез вөһыс. А сјөһи-өд кәһндәһиһи пәһн өрөдөһи, сјә-һын өрбөһә-да. Ми стрөитәһм сөһиәһөһөһөсөҗ өһөһөс, пәһ-һөһөҗ өһөһөс. Уҗ вөли меһ вөһөһә кәһдн дај бұра — вөт мыҗ вөһә м-јәһәһи колө төһчыһыс. Вөр өһөһиһи пәһн өөртө уҗ муһөһи торкисны Петыр-јас. Опоһ сыв ылод һәһөс шыөдөс. Мөд — шыкөдәһис вөһөсөһөһи дөвөһөһәһи, гүдһәһи мукөд вөркөд. Сјә-кө, сјөс мукөд вөрөс мөз-жө вәһысны, һуасны, а сјәтө-һиһи сјөс щыкө. Анна Опоһыс өорһијәсө быдөһи төдө. Гүөһи и јәвө сјө өөһитис пәһд вөр-ләзөһәһи. Ми вөр пөриөһиһи кыпөһәһи СССР-һыс һиһүстриәһизәһијә, тышкә-һәһи сөһиәһиһи вөһәһи. Ми стрөитәһм ыла-өһөһи, көһи оз лөһыс јөзөс һәһитөһи-јәс. Гөһөрвоһәһи, бырыө һәһәһәс-кө аһнысны һөһиһөс көһөһиһи-һа һөһөһи. Таһәһ пөтөс һәһөһөҗ кәс. Анна Опоһ абу-һа кулак, һа сөһыһи туҗыс вөли сөтчө, а өһи сывыс туҗөс вөһөһ-һәһиһи да сывыс вөцө муһны ез кутны сөтны. Сјөһи и сјө щөһ пы-көб. Опоһ тајөс зөв-һиһи бұра пөһкө-дәһи. Ме һөһиһи сјөс вөһөһөһи һөһы-һиһи, а тајө сүд матерәһәсө ыһыһыс өөһөһөһөтө да корһи, меһым мыҗ-дәһиһи сјөс кыз полағәҗтчө.

— Вөһи!

— Сјә-и колө!

— Һиһөһи һөһөһөһиһи!

Зык кыптис, мыҗ һөһөһи мөрт чу-жөһи ез кут төһчыһыс. Ставыс вөһиһи кутисны.

— Көдә көсөҗ вөһтәһи вөставны?

— Мел — өзөсөһөһәһиһи шыаөһи Мөһөһи. — Дон ју вөһөһиһи поскыс кнө-өһәһи. Гүрү вәһөҗәһи јөһмөһәһи. Колө муһны да вөһыс. Ме һөһиһи тајө меһбур вөһәһыс лөһәс тәлуҗәһи сүдәһи.

— Пос кисөһөһи?

— Мыҗыө?

— Мыҗла кисөһи — сөһ аҗкәһ, — шыаөһи Үһма. — А өһи — аҗда. Көд ме бөһә?

— Мел!

— Мел!

— Ставөһи!

Сөһын Анна Опоһ коләс гөрд пөһөһөс.

Лөктисны пос дөрө — пос пыддөһи ји-вылаһс колөһкө вөҗ.

— Көдкө щөһ сүрјәсө кәһәһәһи, — пос дөһөһәһи кутис гөһыһы Илла.

— Кәһәһәһи!

— Өтмодараныс сөтөм кыкы-
бөн, кын кондаыд сөсө чөгөм
да пөрөм.

Регид артмис пос. Арнас Ғереңас
лунтыр вөчисны, а өнi кык час ез
тырмы. Сiјөн i нiмкодаө шөщ тө-
лыө. Дөвјалө јенеж шөра, н, козувјасбс
југөрнас сасөдө.

— Со өд өтүвја ужыд,—иөвпыштi-
тiс быдсөн Ғерен.

Ез сыдөмөн локны барак дөрө.
Вицөдисны, кычi выл пос вомөн ву-
жисны вөлајас да на бөрсө параөн
параөн мөдисны бараклан.

Кущөм алі ылаөм ташөм тор бө-
рын.

Пос вөчан иносө вөм бөрын Јарө
ез мун гөрд пелөсө Ғимајаскөд, а
пырис баракө. Полiс, мыј Ғима кутас
јуаоны кытчө сiјө ветлiс. А мыј ви-
талан? Пөртчыөс да водiс.

Локтисны Ғимајас. Унабн. Сөлөмыс
ыркмунаі Јарөлөн: „кутасны сөрав-
ны,—иөвпыштiс,—либө видны“.

— Јарө, те кытчө ветлiн?

— Гөртапөлө ветлi.

— Ен ылабды. Сөтчө абу вөлө-
мыд, а мунөмыд гөрт туж вывтi.
Кытчөч волiн?

— Дон ју сәјөз,—вөсөкыда виөта-
лис, төдөны-жө-нын-а.

— Поскыс зөн-навөли?

— Зөн.

— Сөсө жүгөдiн да бергөдчiн?

— Ме?

— Ег тон ме, сені ег вөв-да.

Јарө вөлюөви гөгөрвоiс, мыј пос
жугаөмыс абу пос кiсөм, а кера-
лөм. Повзiс, кор гөгөрвоiс мыјыс
сiјөс пондiсны мыждыны.

Виөталiс, кычi сылаөн поскыс кiсө-
өiс.

11.

Лунјас кутисны тушылө гартчыны.
Ғима тәјөс некыч ез видчыө. Асылы
четчан да лун—лун i ем, а рытөдыс
бара-нын вылтор. Јарө, буракө, асө
мыжаөн-жө лыдөдө—јурсө омөла-на
лептылiс. Илэбс талуи кытисны Пе-
тыр бригадаө уж организујтны. Мыј
тон артмас?

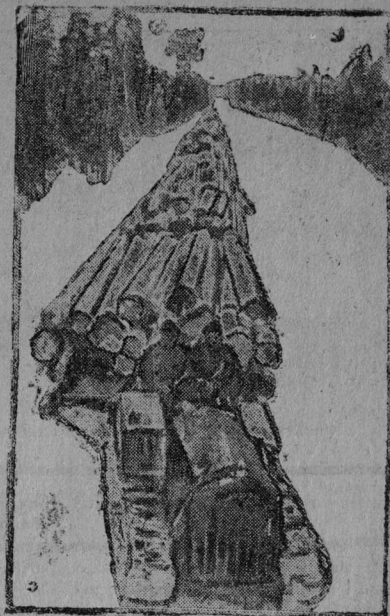
да, нуждалис бригада котыртөмыд.
Фөкабрыд-өд помасны кутiс, регид-
нын јанвар, а век-на нiнөм. Тацтө,
пөжалуј, јона колан колхознөј бри-
гадаасыд.

Тани кычкө i керым нөжжөмык
летчө. Кор сөвтас јамшкыд, кор ка-
тiшчө вылад бөр ректас-да. Кык
километр сәјадтај витыс летчыласны,
куб вит кымын лунтырнад кыскасны.
Ғөжжө...

Талуи кыскасыөјас Ғимајас доры-
көс матын. Сiјөн i унаыө на вылө
вицөддывлө. Ок, ескө... Ғвiнөм өн
вөч. Абу сы кiпөд уаыч.

Јарөбс талуи прамөја шөгөдiс.

**ВӨРЛЕӨМ МЕХАНЫЗУРТӨМӨН ЕЩАЖЫК КУТАС КОВНЫ УЖАЛАН ВЫН, ЈОН
ЖЫКА ПОЗАС КЫПӨДНЫ ВӨРЛЕӨМ — СОЦИАЛИЗМ СТРОИТОМ ВЫЛО ВАЛУГА
ДА СТРОИТЧАН МАТЕРИАЛJАС СЕТӨМ. КЫПӨДАМ АССЫНЫМ ВОЗМОСТЧӨМ
ВӨРЛЕӨМ МЕХАНЫЗУРТАН УЖЫН, ЛОАМ ИЗОБРЕТАТЕЛJАСӨН ДА РАЦИОНА-
ЛИЗАТОРJАСӨН!**

Ношулса трактор база штурмөвөј төлмөб
кыскаөмыс бырөбө прорыв.

Тәјө тракторнөј колоннаиас улi кавишөб
летчө 500 км. кер.

Көјгөртса вөрлунктын кержыскалан бша-
лан туж.

Візіна колхоз „Красныя север“ каля вёра быродны проры.

Лунтыр-на тэрытја явысы мовпаліс.

— Код чэртэс менэ сетчэ кыскіс?—відэ мовпыс асб.—Ме выль сесса і пос жүгдэмтэ пондылісны шуны. А код сіёс збылысб вэчіс?

Вождь сы жылыс Ярб мовпаліс. Уеліс думвылас Анна Опонкбд паныдабмыс. Ез-э сіёс? „Код-бд докажтыны, а кыз“? Сы жылыс некодлына е востав.

„А мыл, Опоньскбд-кэ ме ачым сорныта,—друг мовпыштіс.—Кыја сі-іёс кызкэ? Алі сорныты Тімакбд. Оні ог-нін кут кадсб воштыны. Час, уж бэрын“.

„Янзім тэрытјасыс јортјасыс. Лунтырбн некодлына кыв ез ледлыс.“

Луныс міча. Јенежыс куш, а лым-чірјас локталбны. Буракб, пу пэром шысыс мукбд пујас вылыс гыдалбны. Јогор Вакалбн ловшыныс Јарб дорбз кылб—бергбдб жыкыд пу.

— Отсыштны, Вака дад?—јуаліс Јарб.

— Ез тај кут бергбдчыны. Локлыкышт.

Пшчві метр кызта пу. сімыс быдсбн кэјјаса. Лбэмд сетчэ крукыштны кондак.

— Піловочнык?

— Вбчдам дад, мыјкб тон артмас.

Сблбм вылас Јарблбн лчмуві, тэрытја явысыс ез казтышт да. „Оз-ма, буракб, јона дівітны“—мовпыштіс. Окота мыл жылыс-кб сорні паны, а оз тбд кысан заводітны.

— Кушбма, Вака дад, мјавын кажітчб?

— Абу омбл. Том јбвмд век том јбв. Быдсбн ме шбщ томмі. Те-нб мыл, пышјыны заводітліні?

„Мыл воставны?“—візытіс Јарблбн.

— Быдтэрыс тэј лолб,—шүіс.

— Зік прбста. Кыт-нб ез кажітчы?

Батлааныд мунбмыд. Сіјб-бд оз-жб вблі радејт арвела ужтб. Отувја ві-јастб некор ез бостлы. Мыл-пб ме вбча—мед вблі збныас аслам.

— Мыл вблбма—мунбма. Воэб кутам тбдны.

— Сіјбтб том јбзлы бур. Томы-оач колб велбдчыны отув овны. Ме тај, јбвмд, сіз-жб јерепенітчылі. Мыл ескбн-і чукбргі, нем отнам ужалі-да? Пажјбн ва катлбм код мјан ужалбмыд вблі. Оні вблббны овны да колб-нін кутчысны.

— Мыл-нін кык другбс боргбны?—локтіс на дорб Тіма.

— Мыла кык друг?—ез кажітчы Јогор Вакалы.

— Мыл-нб, абу другјас? Те, Вака дад, туж короан, і сібб короб. А отлаб-жб воід.

— Сіјбтб сіз. дај, буракб, Петыр-јас татчб воасны.

— Мыл кула шуан?

— Мбд тујыс, шуан, абу-да?

— Вот, Јарб, кывыс мыл пбрыс мортис велббдб.

Бурбщ пажнајтбн воіс Ілла.

— Но мыл? Кызі?

Кышб бостісны Іллабс, быдбнлы окота тбдны, мыл артміс. Јогор Вака медзіла Ілла гбгбр гбгралб.

— Нінбм-на оз ноц шуны. Чај-там, унжык лоас.

Нінбм воставтбм јбврым быдбнбс быгбб шогбдіс. Од, талуња луныс восталас—кодарб катовтчас. Оз ар-мы—нужалб брігада котыртбс, арт-мас—сквозініб брігада лбк котыртбма талу-аскі.

Сіјбн і ужін лбі ез быдлуња үх-нбн код. Сорнјјас ужалбм жылыс.

— Јонжыка тај, кажітчб, музім-а, —шылаб Петыр брігадаса Опон дад.

— Сіјб-бд јервојтб, дэрт. Вела-лн бтб пблбс уж вылад да онжык

сіз кут музіны.

— Јонжыка буді.

— Кокніддык-жб-бд бтб сікас уж вбчны, уна сікастб дорыс.

Ужін бэрын ставбн пукоалісны ма-ті пызандорб. Сумоыныс некод на-рошнб матб ез пукосы, а ставыс бт-чукбрын код лбісны. Веог Сандра мбдар жырыс воіс кыскасыбјаскбд. Кутісны артавныс кубометрјас. Кыв шутбг віббдылабны шбщткі молјас вылб. Ветымын кубометр сајб кајіс да нбшта оуожыка кутісны віббны.

Нінбм ез шу Петыр, квајтымын кујім кубометрбз кајіс-да. Муніс ас-лас волпас вылб.

— Мі тај воставлім,—німкофасны кутіс Ілла.—Алі, Терен дад, вблб-лім?

— Кајбма тај...

— Абу кајбма, а вбчбма. Ачыс оз кај. Сізім кубометрбн луя медвоэа луннас. Кор ті тамынданас вбчлід? А воэб-бд нбшта-на кајас.

— Тешкод.

Јарббс шбщ рад бостіс. Седбм рад, мыл окота лбі седбмтор вбчны, медым ставыс тбдласны—Јарб абу-нін седбм омбл морт, кыз јуанбн чајбныс тбллуња бэрын. Пыралас тај кушбмкб ру. Јортјас воэад веог лоам мыжа. Убі моввылас Анна Опонлбн паныд лббмыс. „Ак, чорт. Нывјас-пб-бд відчыбны. А колбкб менам нылыс тани“? Чбвталіс сінјасбб барак пасталаб—Анна Опон некыс оінулб ез бур.

„Муна да сорнітышта Тімакбд“—Тімалам мунігбн-нін мовпыштіс.

Талу Ілла нїмаун код. Быгбб кыз арбс тырбма да батыс гбтраоны шбкбтб. „Со-бд ме“! Пелломбд веог лал-лап Терен кодјастб керас. Велббчбј!

— Мыл, Петыр дад, мовпалам?—сы дорб воіс шбщ Ілла.

— Ем тај, Ілліч, мовпалам торыд Јурнын сбмын омбла ужалб-а.

Ез кбсјыв Петыр некор том јбв-лыс велббчыны, а лоб, буракб.

— Велаам і мбпавны. Мовпав-тбг уж оз артыл.

— Сіз-нін, тыдалб.

Талуња дыра некор-на ез пукав-лыны. Талуња кода некор-на-жб пач ез ломтмыны. Часі точкіс нін војшбр-кадбз, а олбны-на. Сургб вблі Омбк-сан да чукбдісны. Петыр ббза воэ водлылб, а талуи медббрјабз пу-каліс.

— Ті-жб, ескбн, Тіма-да,—вбді-гас чбвтіс Петыр аслыс вылб. Сб-мын быдбн кыліс да гбгбрвоіс сібб кывјасбс.

— Дэрт, мі. Мі-бд комсомолчјас. Радпырыс водісны комсомолчјас. Нафсјаа облбм бдбб вэтіс ун.

Коркө немдөр вөр шөрыс аңыв-
айд еној-на ті гөрд плаг, көн ескө
жежды шыпасасон вөлі гіжөма:

Вөр вөсна тыш —
соціалізм вөсна тыш.

Немдөр парма улын мі гөгөрвоам
помтөм вөр: козјас, козјас, козјас. Јаг
улын: пождөмјас, пождөмјас, пождөмјас.
Козјас тошкаөмаөс ројон, луввіөны
вөв бөжјас моз. Кокулын небыд ншч.
Мунап да кокшымы оз кыв.

дон јагып, 91-өд да 92-өд квар-
талјасө кежан тујвылын, дөлаөд се-
щөм гіжөдјаса гөрд плаг. Зөвтөма
кык пу костө.

Улынджык жежды пөв. Пөв вылө
шөмөн гіжөма:

„декабр 25-өд лун кежө 92-өд
кварталын 1 № колхозној бригада
план тыртис 50 прөч. пөрдөөмын да
10 прөч. кыскөмын.

91-өд кварталын комсомольској да
Петыр Конајөвлөн бригада тыртисы
40 прөч. пөрдөөмын да 3 прөч.
кыскөмын“.

Ылын барақјасөң тајө гіжөдыс,
а быдөны тыдалана. Од, тујөвөдө-
ыс кымын морт быдлун муө. Кымын
морт лыдөд, кымын морт сјөс лыдө-
өм бөрыс заводітоны төдны, кодө
кың ужалө.

Төмајас мөдлун-нын петисны сквоз-
ној бригадаын. Бригадаын абу-нын өк-
мыс морт, а комын өнө. Анна Опөн
сөмын абу. Талун сјөс сөлсөветө
летчөдөс миллиөнер.

— Мыјјасөн вөлім. Сјөкөјиналис.
Мед пөңјасөө нещөкөны. А мі воөд
ыжавны ог кутө, — Опөнөс летчөдө-
дөгөн шүс Терөң.

Нөңа Петыр старшөјын навал-
цјіқјас да кыскаөыөс костын.

— Но, Петыр дад, те сајын кер
өчтөм. Кужан вөр кыскөм мүчкө
сүвөдөны — бур...

— Кыңкө мыңкө-өд...

— Кыңкө-мыңкөтө сөсөа шыбытны
лоас. Медпервој вөңјасөс ен сүлөд,
свалка-навалка лөбөд. Мед пыр му-
нжык аз сөвтөны керө. Мөд — мед
дофјас ез жуғавлыны да вөңјас мү-
чкө вөліны.

Көкјамыс морт вылын вөлі ыңды
Петыр, а өнө лөі дөскөкјамыс вылын.
Гашкө сјөнө і талун сөщөм топыда
ветдөдө доф сөвтөјөјас пын-да. Ко-
лө-өд сөтөм уңтө вөңны, асыөд нөм-
тө вөщыны. Ез көсјөв вөдөччыны
Төма кодөфјемјасөы, а пөрыө-нөмө
лоө.

Сөщөм-нын, тыдалө, кадыс, мыј
томјас пөрыөјасөс овны да ужавны
кутисны вөдөды. Мөвпылас волөс —
мыј төдмөлі, нем өл-да. Асылөд ту-
тө вөгөт он аңды. Кущөм-нын аңдым,
кор воштам вөж тујөб, Нөм көсјөс
вөдөччыны кујим мөска олыөб, өңі-
і

Ношула трактор базаны штурмөвөј төлысө тракторөн
кыскаөны кер.

буракө лөө кувны. дај мыј, збылыө-
кө, кујим мөснад кутан керны? Лш-
ној крөңча јөлыс да лшној уң кор-
өмыс кыңкө најө нөнөм-жө оз сөтны.
Овлөс вөжөн өтөк мөскөн. Онө кык
мөска-да јона бурөс абу-жө. Мыј
наыө? Көсјөс мөңкө ас оломөсыс ың-
ыдөс вөччыны. Сөмын оз төд, кор
сјө воас. Онө бригадаө пырис-да, быт-
тө өтөк из уөис мөрөсвыөвыс. Көк-
наммис быдөны. Ез-нын кут сөщөм лө-
көн кәжитчыны колхөз пөрыө. Пөрыс-
нын-өд ортка сүөсөјјас, кодјаскөд
ічөтывөң быдмыласыны, өтшөщ мөз
өвмөдөччыны. Асланыс бригадаын-на
Петырлөн чужөс кущөмкө гаж, кодө
ылжыка да өблөмаөң щөктө ужавны.
Кущөм сјө гаж — Петыр ачыс оз төд.
Сјө гажыс кыскөс Төмајаслаңө, ез
кут лөзны дөвөтны Ваөка Јогорөс
бригадаө наыө воң вужөмыс. Сөмын
кыңкө абу лөбөд, мыјла ачыс воң-
жык ез вуж, а Ваөка Јогор панјис,
дај мүкөдлаын-на буракө Ваөка Јогор
панјас-дај. Колхознас көт сјөс колө
панјыны.

Кык вөдөн воөс Сандра.

Төшкөф тајө Сандрамыс. Лөктөс
стөрөжөка пыдөдө, а кутөс вөрлөчны.
Петырлы вөсөг сјө дөвө: мыјла вөр-
лөччыныс өнө кутисны пөрыөмөн пыр-
ны. Стөрөжөкаалө-кө-өд — сымында-жө
боотөс. Онө бригадаө пырис дај кык
вөв боотөс. Оңөз пыр-на өтөк вөдөн
кыскаөлыны, а өнө буракө өтөкөд ез
кут тырмыны, кыкөөн боотөсны. Көв
вөдөм немдө сјө кыскаө. Кущөм о-
лөм овыөлөма-а. Јөбөд зөкөз вөщөмын
кутисны. Сандрамыс оз кырымпас
пыдөдө крөст вөлі пунктө, а өнө көт
пөарө пунктө.

— Гажтөмчан-кө Петыр дад-а? —
јуалө кылө Сандра. — Он-ө Опөнөмдө?

— Сыөс гажтөмыд оз боот. Емөс
тај јөбөд мајбыр! — кер зорјалөг мөз
чөвтөс Петыр. Бытөө өтчыд рок па-
ныштөс.

„Мыј менөм торја Опөнөмыс? —
мөвпыштөс асылөс, — мыј керөс —
өјө і сүр!“.

Талун радөд щөщ лун. Абу зурөд.
дофјас көккөна шывөгөны. Кыскаөыө-
јас пажункадоң летчөдөсны-нын вөтөчөн.

Сјөн-нын јона нөмкөд Петырлы.
Од, вөждөрлун-на лунтырөн вөт кы-
щөв вөччыны, а талун сө пажунөз
вөт. Пажун бөрын нөшта нөльмөтө
летчыласны-на. Лөлаөлөн ставыс ар-
лаөма: јагып кујлө вөт сүрс кубөметр,
быдлун-кө летчөдөны дас кубөн вөв
вылө, дасөвөт вөдөн ковмас кыскөны
комын лун гөгөр да лун нөламын
мүкөдөс. Март дасөвөтөд лун кежө
программамыд бытө тырас. Зелөдлаам,
дај воңжык. Панјам-на гашкө 92-өд
кварталөс.

„Мыј најөс панјөмыс вөјас? — вөлі
мөвпавывөдө Петыр. А өнө ачыс Л-
өлаөыс век јуаөб, кыңи сенө уңжыс
муно. Вөсөг Төма каңалөс, Петыр оз
сы дөрө некор шыаө, а векжык Л-
өла дөрө да Јарө дөрө. Уңжыкысө
нөшта Јарө дөрө.“

— Пола кыңкө ме Олөкөөвөчө-
өнд, — вөтөталөс өтчыд Лөлаөыс-жө. —
Бытөөкө абу лөбөд сы дөрө муныны.

А Јарөс сөк боотөс. Ыңды шөг.
Колө сјө шөг јөвыөс Төмакөд сөр-
өитны — а оз лыөт. Гашкө өткәжөтөс-
да. Итөкор өз вөтөсөлөвалө, а бөря
војјаснас пыр вөтөоны кутөс. Быд

вој бытвөкөноо кәшшө вылын ужал, а быд кербунт сәјын Тима тыдал. А збылвылас-өд сизі-і ем. Быд кербунт сәјын-жө Тима тыдал.

Адајс, мыј Тима өтнас код торјалөма да сы дорөз мунис. Пукөис куритчыпы. Завостглас кыв шуны да бөр ләктас, сөмын чәртөчылас Тималан. Виҙәдлас, кыз Тима пу бердө өпөдчөма да чигарка вөчө.

— Комсомолд менө бөстәд? — дыр чөв олом бөрын жуалис.

„Вот мыј вөсна вөлдөм сөлөмынд өсөб. Качалін“? — быдсөн рад лоі Тималы. Бурадыр мысөтө шүис, бытвө збыл мөвпәлис бөстны әмә не, аслас сөкөн вел-нүн важбн лөөддөма вөчәкывсө ташөм жуалөмыс вылө Јарөлы: — Ог төд. Сет шыөдчөм, рекомәндацја корө-да.

— А те? Сетан рекомәндацјасө?

— Мыјла ог, позас. Тривкјәлиг тыр мунис јарө. Тривкјәлиг тыр лунтыр ужалис, тривкјәлиг тырји-жө рытнас баракө мунис. Муртса сојштитө — вужис гортәлпөлө рекомәндацјәсө корөны.

Ужынис вөсөг лөи аслыс пөлөс. Бытвө өви пөлөс сөмја сөјө. Öви уж јмылы сөрнө, а абу зыкөм важ моз, абу мөдәмөд вылын сөрәлөм. Тәлун-өд со Габө Öнөйд вөсөг нак вөзбә-әлис Илалы, ез тырмы Илалөн сој-ныс-да.

Оз шмонөтны і дуноа уж арталіг-өн, кыз чигаркајас куритөны.

Сизім кубјөн пөрөдөмын да өкмыс кубјөн кыскөмын тәлун кәјис. Ез-на тамындаыс вөвләвәлы.

— Кыскөмын ещә-на. Нөштв коө кыпөдны. Пөрөдөмынд өбеспөчитөма,

а кыскөмтө лөө зәлөдны. Те сәјын. Петыр дад, сјјө. Колө кадын дод-јас зөнтавны, вөвјәсөс дөчөритөм бур-мөдны, медым прөстө сулалөмјас вөв-јәслөн еә лоны. Сөсә вужам хоз-расчет вылө пөрөдөмын і кыскөмын. Пөрөдөмын качество бурмөдөм м-јанлы вел уна тор сөтәс. Кыскөмыө асөнсө м-јанлы ещә вылө лөчө чин-тыны дас прөчөнт вылө.

Мичәсө сөн јагын пожөмјас дај кузөс. Бытвө гөрд гача дадөјас стөнабн топөдчөмны. Нөкөн помн-дор. Öгырышја јаг. Оз-өд прөста тас перјыны пәлубүк вөр.

— Вот ужалан иныс! — быд асыв уж вылө мунисөн шүө аслас Тима, комсомөл-скөј сквөзнөј бригадын бригадир.

Кажитчисны сыды увтөм пожөмјас, кажитчис керөсјыв, көнө нәлөн барак-ныс да мукөд стрөјбајас.

Выл өвмөс пөмыд парма шөрын. Абу өкт, а кар, фабрика. Вөр перјан фабрика.

Кажитчисны-і мичә дај кузө пожө-мјасыс, зарнө вөчыс јөзыс, вөвјәлөс мөдәрө банөн бергөдыс јөзыс: Ил-лә-јас, Јогор Васкајас, Тереңјас. А мыј-өн-нө өмөлөс Петырјас да Јарөјас? Гуранбө нәлөн вөли тујыс, а өнө ло-ны со сөсәә і шымыд туј вылын. Шымыд туј кузәмд нәјөс нуан-нүн, гуранбөс туј вывөйс-кө верим пер-јыны.

Окота Тималы сөн јаг пәстәләөн гөрөдны:

— Јортјас! Социәлизм чужө і тан: м-јан ужын, м-јан пышкын.

— Тi-жө, сөкө, Тима-да! — вистә-лөны сөјјәсыс Петырјәслөн.

Абјачөјса вөрпунктын јуралыө Јелин д. В. Вөрпунктын ударнөј ужөн сјјө тыртис вөрлөзан план.

ВЫЛ ПАН МИ ДАГӨГ

Төдса-на м-јанамы —
Төдса.

Кыз пушкәјас ермөм
Капитал колләдәлис пр.
Төдәм на ставным,
Кыз мувыв вөјнабн —
Мед жукалны мусарсө —
Кисөс м-јәлөнјәслөн вөр.

Муртса-на сәјкалис
газјәслөн көрыс,
Муртса-на разалис
лыжөмыс шын:
Капитал подәйд
Бара-нүн вөрө —
дәстө вөјна кәжлө вын.

Кодыр Жөңсәвын
„мир“ јылыс
дугдывтөр сөрөны;
Көни быд шүбмын
бызгылтчө лөж,
Сөкө Шанхәјын
јапонөцјас

снарадөн гөрөны
Вөрөн да сөнваөн
өјдөм муеж.
Вөвәытөм кризисын
капитал чердәб.
Сы вөстө өшјөма
пасвартыс из.
Вөјналөн чужөмыс
мытчыөб ердө:
Штык јылын јөктө-нүн
милитаризм.

Ужылыс республика течі,
Ми төдәм,
Код вылө медвөчын өрәлб враг.

Чәсса трактор базәын „Выл Час“ колхозыс ударнөкјәс тыртисны асыныс задәннө.

Удаліг, водіг, четгіг
Мі асдам,
Кор кежлэ індэма уокөдчан кад.

Міянлы суоыны нінбөм, —
Мі ог повзбј шуны збылжыкы:
Јапонија зыртчыны оінб.
Щбщ Франција паскөдбн сыв.

Мі мір вöсна суалаөм
петкөдлам бура,
Та жылыс төдб став мір.
А кодкө-кө мі вылэ уокөдчы сурас —
Песовтам пөж өмылір.

дорысан вын міян —
Ордысан ужын;
Тышкасан вынним —
Ударнөј збој өд.*
Мед дорны і кооасын кужан —
Төхника төд!

Адзанын!
Өзјө-нын војналөн бі,
Кодбс вөштө Жеңевалөн паоыс...
— Мувыв пролетарияс,
даөбө-ө ті
дорыны уждыс страна?
— ДАГОС!

— Мі даөбө-нын шуны:
„ВОЈНАЛЫ — ВОЈНА!“
Мі даөбө пыр кос вылэ мунын,
Мед капітал-хидчылыкы пуктыны пом
Мед мёртырас шуны:
— РОТ ФРОНТ!*

*) Рот фронт — немецкөј кыг, мјавлөт
хөб — Гёрд фронт.

Чітајөвса коммунаын ударник
Кустышев 1931 воын удалөма 348
лунуж.

ЛІТЭРАТУРАЫН ЛЕНІНІЗМ ВÖСНА

(РАПП-са КРІГКІЈАС МЕВӨЗҶА ПРОИЗВОДСТВЕННӨЈ
СОВЕЩАНЬ-ӨЛӨН ІТОҶАС)

Партіјалөн Централнөј Комітет да
централнөј орган — „Правда“ газет —
индвалісны, мыј РАПП-лы колө чө-
рыда нувы творческо-производствен-
нөј перестройка, ічөтөк кружокоан
массөвөј организација өрбөм вöсна,
став пролетарскөј гіжыөјасөс котыр-
тыс организација өрбөм вöсна, пар-
тіјалыс түвчөсө літэратураын нүбө-
дыс основнөј организацијаи лөбм вöс-
на. Тајө индөдјас өөрғыс вөлі сув-
төдбөма РАПП медбөрја (вітөд) плө-
нумлыс ужсө. Пленум муніс проле-
тарскөј літэратура вөзө партіјаи
сувтөдбөм моҶас оломө пөртөм гө-
гөр — літэратура магнөстројјас лөбө-
дөм гөгөр, РАПП пышкын больше-
вистскөј самокритика вөзө паскөдөм
гөгөр, социализм стрөітан практикыс
пролетарскөј літэратурамыс бөрө
колөмсө бөрдөдөм гөгөр. Пленум
индө і перестройка нүбөдан конкрет-
нөј тујјас, индө, шуам, крөікајалыс,
поетјаслыс, прозаикјаслыс, драматур-
гјаслыс, очеркітјаслыс производствен-
нөј совещань-өјас чукөртавлыны.

РАПП-са крөікајаслөн медвөзҶа
производственнөј совещань-ө (по-
наөіс январ 29-өд лунө) — зөв төд-
чантор РАПП-ын збыл перестройка
нүбөдөм.

Пленумлөм медычд бурис сјө,
мыј пленум кужис асыс ужсө јітны
літэратураын партіјнөј вчэ вöсна
тышкөд, „Пролетарская революция“
журнал редакција өсімөын Сталин
јортө сувтөдбөм моҶас оломө пөр-
төмкөд.

Партіјнөј крөіка вöсна, партіјнөј
пролетарскөј літэратура вöсна тыш —
өстөс идејнөј чужөмсө совещань-ө-
лы. Совещань-ө вылын лөі бура
відлалөма став формајасө літэра-
турнөј теоріяын, крөікаын да худо-
жөствоа літэратураын трөдкітскөј
контрөбанда петкөдчөмјаслыс, бур-
жуазнөј влөјань-ө петкөдчөмјаслыс;
вөскыдыв өппортунизмыс, кычө
медычд опасностыс, да „шүҶавы-
в“ өппортунизмыс літэратураын
петкөдчөмјаслыс.

Докладчикјас, сиз-жө-і доклад куҶа
сөрғытөјас, Сталин јортө пімө сер-
тө сувтөдөсны бура уна проблемаяс
XVII-өд партконференција кежлө Мо-
лото да Кујбышев јортјас төчөсја-
сын индөдјас куҶа, літэратураын лө-
нинскөј етаб конкретнөјә разработај-
төм куҶа. Сөмын совещань-ө пөд-

ласөс XVII-өд партконференција за-
водөттөч-да, сјө өз вөч став колана
вывөдјас Ставсөјүс партконферен-
ција кежлө төчөсјасыс, кодјас индөны
вөзөвылэ став ужсө да моҶасө про-
летарскөј літэратурнөј дөјжөнөдө.

Кіровын јорт аслас докладлы по-
дыв пыддө пунктөс не сөмын Лени-
лыс философскөј ужјас да Толстөј
жылыс ставҶас, но і Ленилыс му-
көд ужјасө да индөдјасө, кодјас
зөв-на еша лөбө пөштө өз вөвын ис-
пользөтөмөс, өз вөвын бөстөмабө
міян крөікаөн да літэратурөведө-
ннөб. Маркөстскөј крөікалы сөщөм
дөна индөдјас Ленинлөн, кыч шуам
Анрі Барбүслыс творчөствөсө дөн-
јалөм, көні Ленин вытө вөскыда
петкөдө ердывлө сјө „революцион-
ностыс“ подывсө, Салтыков-Щөд-
рінлыс творчөствөсө лөнінскөја дөн-
јалөм, Некрасовлыс, Аркадіј Авөр-
ченколыс творчөствөјасө дөнјалөм,
— кутөны вөскыд вөчакыс РАПП-ын
творчөскөј дөскуөсөја паскөдөгөн уна
вөчҶана проблемаяс вылө.

Полетарскөј літэратурнөј дөјжөн-
көдөбн уна творчөскөј лөзунјас —
шуам классөвөј враҶас вылыс про-
летарскөј гіжыөјасөн быдөикас мас-
кајас нещкыны кужөм жылыс — со-
вещань-ө вылын лөі уточнөтөма да
пыдысанжык відлалөма Ленин
сөтөм индөдјас сөрө. Уна пример вы-
лын Кіровын јорт петкөдөліс, кычө
„быдөикас маскајас нещкөм“ жылыс
положөмнөыс Ленинлөн век јітчөма
социальнөј фалш ердө петкөдөмкөд
(Толстөј жылыс ставҶаын, лөбө, шу-
ам, „Партијнај организация і пар-
тијнај літэратура“ ставҶаын, көні
Ленин гіжөліс: „Буржуазнөј гі-
жыслөн, художниклөн, актрисалөн сво-
бөдөмыс — сјө сөм мөшөкыс, калымыс,
сөдержань-өдыс сәјөдәна (лөбө наро-
нө сәјөдәна) завөисөмөч. І мө, социа-
листјас, петкөдөм ердывлө сјө лі-
цөмерјөсө, нещкам ыдөгө маска-
јасө“).

Тајө Ленинскөј индөдјасыс кучкө-
ны быдөикас маскајас нещкөмыс по-
лым куҶа, а тајө полөмыс-өд зөв
ычдөд літфронтлөн, мүкөд дөрҶыс-і
літфонтөвчөсјаслыс мышјасө гөгөр-
вөтөма сөтысөслөн; мөд-кө, тајө лө-
нинскөј индөдјасыс кучкөны сөщөм
крөікајас куҶа (щбщ і РАПП-са не-
кымын торја јортјас куҶа), кодјас
көсөјөны быдөикас маскајас нещкөм

Міян герайяс

Старшій бригадир Читаевса комму-на бригадые Кустышев Н. А. Ку-стышев ассыс паянсь тыртис март 1-öd лун кежә 108 процент вылө, а кысқомын—93 прөч. вылө

Обячево вөрпунктын ударница-воз-ица Туголукова Клавдия. Быдлуи кыскө 5-6 км.

йлыыо ленинскөй дозунгсө вöчны быдлаө мөгманяөн, боотым сйбс классөвөй тышыыо торжөдөмөн, социальнөй фальш ердылаө петкөдөмыс торжөдөмөн, і классөвөй тыш нуөдан та-жө боевөй конкретнөй дозунгсө пöртны быдлаө инманаөн, быдлаө тужанаөн. Быдөйкас маскаяс нещкыны Сталин жөртлөн корөмыс сй-жө троцкистскөй контрбанда разөдыюяс фальшивөй мйемеряскөд тышкасан лозунг.

Ленинлыы-жө ми адыам і зев бур вочакыв „психологизм“ йлыыо веняс куза; і тажө вочакывяс инмө, өтө-кө, мөфовско-литфронтствующюй антө-психологизмыс, кодяс оз көсжыны классяслыы да торя группаясылы социальнөй психологйясө востыны мелкобуржуазнөй полөм вöсна, а мөд-кө—асшөр психологизмань кысөм куза, кодө психологйясө (мортлыы мөвпөамсө) торжөдө класс уждыс. Вывтө гөгөрвоана Ленинлаөн та йлыыо вөталөма Горкйялы пөмөбын, көнө сйжө индө, мый „он-кө гөгөрво мортлыы уж, он вескыда гөгөрво і сылыыо пышкөссө, а гөгөрвоана мөд ногөн, ортсыоан“. Тани Ленин зев бура петкөдө ердылаө эмпиричөскөй, ортсыоан боотөм сушностсө, кодө Воронскйялы да сйжө школаалы кажитчө мортлыы мөвпөамсө пыдыоан петкөдөмөн (тажө ленинскөй индөд сертөис і вөдө совещаньяө вылын критикуюталөма öшыбкаяссө Жермөлов, Либөфинскөй да мукдө жөртяслыы, кодяс мунны аспоря психологйя петкөдөм куза).

Такөд щөщ вескыда сөнманьс мөфовствуующюй да литфронтствующюй „теоретикясылы“ инмө Ленинлаөн индөдыс (Рубакын кыга вылө реинчйяын), мый „морт эмоцияжастөг некөр ез вөвылы, абу, даж оз вермы лоны некушөм иөтөина корөм“. Тажө лөө, мый страстөг, психологйятөг абу даж оз вермы лоны классөвөй тыш, тажө лөө, мый художник, кодө көсжө петкөдөмыны классөвөй тыш, оз иөвермы не петкөдөмыны тышкасыыө жөзлыы мөвпөамсө. Тажө ленинскөй индөдясмыс лөоны нөшта жөна выжыдөны, коланаөн, пыдыоан боотөмөн, вөзөдөмыны-кө на вылө ХVII-öd партконференция кежә Молотов да Кузбывшев жөртяс тезөяс сертө, көнө индыоос, мый мйян странаса став ужалыыө жөзөс колө пöртны безклассөвөй социальнөй общество вöсна тышкасыыөясө,—а тажө ужад-өд ковмас вöчны ужалыыө жөз сознанныөы капитализмлыы коласяссө бырөдөм, кодө кутас мунны мөвпөам жөна вөжөдөмөн.

Гејден граф кулаөм куза Ленинлаөн вывтө бур стачка, кодөс мйян критика нөтө-на өнөч ез боот да өз гөгөрво, лөө клучөн РАПП-лыыө лит-

фронткөд венсө помавны, а тажө венсө кыпөдөисны-на і критическөй совещаньяө вылын. 1930-öd воам-мај тьлыыө Ленинградса III-öd кона ференция вылын, көнө меджона пөаквалөс „литфронткөд“ тыш, Жермөлов жөрт „О творческих разногласиях“ докладын петкөдө ердылаө „литфронтса“ өвө вөждьыс—троцкист Горбачовлыы—мөкобуржуазнөй, субъективнөй подувсө. Горбачов, кодө лыдылыс, мый „мортлыы мөвпөамсө вөотөм лөө лыдылыыоос классөвөй враг вылө бура вөзөдөны велөдөм“, шүө, пролетарскөй гыжы-пө не должөн востыны мортлыы психологйясө. Каутскйялы психологйясө петкөдөмөн (петкөдөмын-кө сйбс горса олөмнас, семјанас да с. в.) пролетарскөй гыжылаөн гыжөдыс-пө кутас велөдөны бура вөзөдөны Каутскйя вылө. Жермөлов жөрт эик вескыда индө, мый Горбачов субъективистскөя „зүгө отвлөчөннөй доңжалөм („бур“ да „лок“) социальнөй доңжалөмкөд“.

Рөповечясылы „литфронтса“ мелкобуржуазнөй субъективистскөд венсө колө нуны „Памяти графа Гејдена“ стачка сертө, көнө Ленин сетөс вывтө бур вочакыв меньшевистскөй холујяслы, кодяс Горбачов ногөн-жө пондылысны классөвөй доңжалөмсө вөжны отвлөчөнно-моральнөйясөн. Сйжө стачкаас Ленин гөјлис:

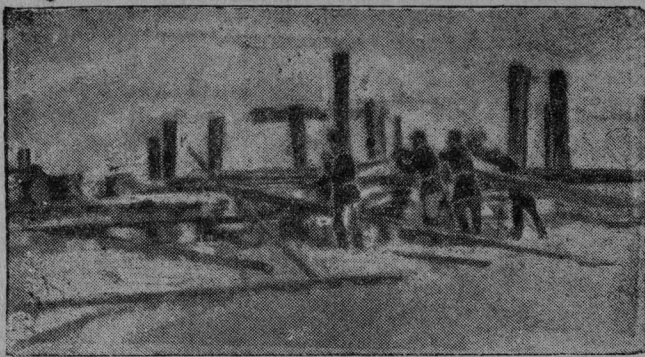
„Чөкрасов да Салтыков-на велөдөсны рөч обществоос адыны мича да мавтөм туша-рөжа саяыо велөдөчөм крепөсник-помещикаы эөверлыыкөд иөтөресяссө, велөдөсны мустөмтны ташөм жөзылыыө мйемерөјсө да быдтор асылы колана ногөн гөгөрвоөмысө“. „Шылаөдөм“ да „мавтөм“ граф Гејденлыы, асылы „мөртдөр сорныас“ (тази сы йлыыо бызгылысны меньшевистскөй холујяс) кужны адыны сылыыо классөвөй ужсө, сылыыо „эөверлыы-көд иөтөресяссө“, Гејденлыы адыны дубасовсө—вот мыйө велөдөс Ленин. „Бур“ да „чөловөчнөй“ Каутскйяыс кужны „адыны“ сылыыо найт ужсө, кодө мйөмөн оз торяв пачач Носке ужыө—со мөгыс пролетарскөй гыжылаөн.

Ленинскөй етөгалыыө проблемяяс конкретнөя разработажтөм вөзө кыпөдөмөн РАПП-са критикяслаөн совещаньяө сетөс отпор сөщөмјасылы, кодяс көсжөны увтыртыны рөлсө да значөныөсө большевистскөй партиялыы да ленинскөй Цөнтральной Комитөтылы, кызи лөмынөизм теорөтөчөскөй штаблыы да кыз пролетарскөй лөтөратурнөй двйжөньөдөн вескөдөмысыс; сетөс отпор ленинскөй етөгалыыө меньшевистско-дөборинскөй вөжөдөдөмјасылы да увтыртысјасылы. Ташөм вөжөдөдөмјасылө пас зөв төдчана ташөм клөвөта, кыз шүөм, мый ленинскөй партия сөмын-на өнө бергөдөчө теорйяын

ривкајас (Лебах да Гербагов јортјас суладоны, а Овалов воли суладо Панферов јорт творческој групамы).
I, дерт, РАПП секретариат кывкугб пролетарској общественноот водын сыпы, мыј Панферов јортлөн группа тајо гижодјас кучаыс оидз-на ез пет аскривка статвайн, кызик і РАПП зоннас кывкугб рапповеч кривкајас ошыбкајас вџсна, кодјас тајо гижодјас јывомс чуппыр виџодомџн, а мукџдыс ошкана статвајас, гижисны (шум, Семівановској да Сінамов јортјас).

Совешчанњџ вылын воли паскџодома ошыбкајас кривкугџом, кыз РАПП руководствомы зоннас („Плехановској ортодоксија“ лозунг ливературоведенњџ вопројасым, „оде мјаніванњџ“ лозунг; шумџ, мыј „ударник лоі шџор фігурайн пролетарској ливературној движенњџом“), сіџі-і РАПП руководствома торја јортјаслыс ошыбкајасџо кривкугџом. Основној докладјасым і сорвјасым Плехановској да Себоринској вліјанњџсан мунан ошыбкајас (Авербах, Фадејев, Сутырін, Афіногенов јортјас статвајасым) кривкугџомкџд џтшџщ воли оетџма Јермілов јортџн вџчџм правопортуниџическој ошыбкајаслыс (кызі Карпотін да Сінамов јортјас докладјасым, сіџ-жџ Јермілов јорт асас докладын), Лібедінској да Семівановској јортјаслыс ошыбкајас да фривчанској ошыбкајас Сінамов јортлыс кривкугџом.

Јермілов јортлџн ошыбкајас, кодјас медјонасџ вџвланы 1926-28-џд вџса ужјасым, петкџдлаіны Воронскіј идеалистическој оісвемалыс вліјанњџсџ, кодкџд пыр тышкаіс пролетарској ливературиџ движенњџ.

Размысловоін ударној бригада (6 морт) Часовын груџітџ чельенјас. 2,5 км. пыџдџі (лунса норма) вџчџны 3 км-џн лун морт вылџ.

дџерт, таџџм ошыбкајас лоџ Јермілов јортлџн „ловја мортџс“ петкџдлаім лозунг вывџты вылџ пукџтџм вџсна, кодџ вџјџдџ ливературној јавленњџасџс классово-полџітическоја доңјалџм пыџдџі естетика бџксан доңјалџмџ. Татџџ-жџ колџ вџјџдџны сознательнџ да подсознательнџ категоріјасџс Јермілов јортџн механистическоја торјџдџм, кодџ лоџ Воронщина да Плехановској естетикаін, најџс вескыда боџџтџм лиџџ најџ вліјанњџјас улџ сурџм. Колџ инџыны сіџ-жџ Јермілов јортџн Леоновлыс „Вор“ гижџдџс идеалистическоја доңјалџм („Ловја морт вџсна“ нігамы), Бібіхалыс, Горкіјалыс да мукџдыс творчествџсџ доңјалџмын меншевіст-

ској ошыбкајас вылџ-да.

Воронщиналџн вліјанњџсџс тџчџџ і Лібедінској јортџн вџчџм ошыбкајасым („непосредственной впечатленњџас“ теоріја, чувственнџ да логическој торјџдџм да мукџд), Себоринскојлџн вліјанњџ Лібедінској јорт творческој ужјасым („Рождение в героя“ романы). Воронщиналџн вліјанњџ лоіны-і Семівановској јорт ужјасым, кодџ сіџ-жџ торјџдџ чувственнџ да логическој, кодџ асас џтџк статваын поєџјасџс вџстало чувство бџксан доңјалџмџн да кодџ вџчџк правопортуниџическој гырыс ошыбкајас конструктівізімџс доңјалџмын, сылыс ролџсџ советској ливератураны доңјалџмын-да.

Став тајџ ошыбкајасыс, кодјас лоіны Плехановщина, Себоринщина, Воронщина вліјанњџјасан, лыџџџма не вескџдџн да вескџдџны практика вылын. Сџмын тајџ оз-на боџт, кыз РАПП руководствомы зоннас, сіџі-і ошыбајтчыс јортјаслыс асымыс, ошыбкајасџо кривкугџомыс дугџдыны. Міјаналы колџ тајџ ошыбкајаслыс сущностџ вџставлџмџн велџдџны вым кадрјасџс, кодјас локџтџны массџџвџј ливературиџ движенњџџ.

Сџмын, инџџм ошыбкајасџо вџчџмџн-на, РАПП-лџн руководство зоннас кызывынас нуџдџс (кривическој совешчанњџ, кодџ вџдалџс РАПП-лыс теоретическој туџвіџсџ, сіџі шумџ) вескџд теоретическој вџџ, културној революција јылыс ленинској ученњџ под вылџ кыџџџдџм вџџ.

Совешчанњџ сувтлџс советској ливература гырыс успехјас вылџ, кодџ јџна кыпалџ, кџџ-і трџккіетјас воли шумџны советској ливература кривис јылыс; кыятџ воџџ, кор буржуазној Рытыв Јевропаса емігрантској,

Март 8 рытџ јагын (35 кв.) ударныча нывбабајас получајтџны преміја.

белогвардеекскэй літэратура да крiвi-ка век усб, омблтчб. Совецаннб вылын вблi петкбдлбма буржуазнбй да емiгрантскбй літэратурнбй крiвiка-лыс обраццiяс, кодiяс петкбдлбны буржуазнбй западын култура крiзiс лбм вбсна сылыс кусбм-омблтчбм-сб. Совецаннб iстiс везкыдвын опортунiзмкбд, кызi медыжыд опасносткбд, тыш нубдбм да еегiс отпор „шугавывса“ вулгарiзаторiяс петкбдбмлы, пролетарскбй да союзы-чыцкбй літэратуралыс медбур обраццiяссб локыс травiтбмлы (тащбм нога „крiвiка“ вблi М. Слонiмскiй вылб, кодi роббчбй класслы колана да дбна револуцiоннбй гiжыс).

Сбмыт совецаннбдыс поцб вблi вiдчыены унжык-на.

Медыжыд тырмытбмторiн колб лыдфын: Ставсоуза сезд кезлб творческбй платформа лбббдбм вылб омбла вiцбдлбм, кодi лбб РАПП-са медбббiа пленумлыс совецаннб вб-

цб сувтбдбм мбгсб омбла пбртбмбн. Пролетарскбй літэратура медгырыс гiжбдiяс куца творческбй дiскуссiя ез вбв паскбдбма. Тацб лбб сы вбс-на, мыгi совецаннб вылын тырмы-тбма участвуйiс РАПП-лбн гiжыс актiвыс. Тырмыбн лбб, шум-кб, мыгi пленум ужын кык-кужiм iорт кынзi ез участвуйт нiбтi РАПП са гiжыс. РАПП секретарiатбн сувтб-дбм мбг—совецаннбсб пбртны гi-жыбiяс да крiвiкаiяс делббй вбчаа-сбмб, мiян крiвiка вылб вбчны гi-жыбiяслыс крiвiка—ез вбв тацiкнад мбгмбдбма. Тацб нбшта бтчыд вiста-лб гiжыс кадрiясбн перестрбйкa омб-ла нубдбм iылыс да торiа iортiясбн совецаннбсб тырмытбма донiалбм вы-лб. Тбдчiсны та вылб i совецаннб кезлб лбббдбчып тырмытбмторiяс.

Совецаннбдыс ыжыд тырмытбм торiн колб лыдфыны роббчбй крi-вiка проблемaiяс омбла разработай-тбм. Тацб вбпрбс куцалыс Мазын

iортлбн доклад ез адзы сещбм iн-терес, куцбм ескбн колб вблi лбны Рапповскбй совещаннбдыс.

РАПП-лы партiя еегiс тырмы-мбнiа iнббдiяс перестрбйкa нубдбм куца, резултатбн кодлбн колб лбны літэратура магнiтострбйiяс лбббдбм.

РАПП пленум ббрын крiвiцескбй совецаннб лбб ыжыд верббмбн тацб перестрбйкa нубдбмын. Совецаннб кыпбдiс вбцб лбнiнскбй літэратур-нбй наследствб ббстбм. Но зоннас перестрбйкa мунб зев-на тырмытбм ббдiясбн, кодi jона тбдчiс крiвiцескбй совецаннб уж вылын.

Отувiа мбг літэратура фронтыв-са став бблшевикiяслбн, быд раппо-вчлбн—ббдббны перестрбйкa ббдiяс.

А. Афиногенов, М. Лузгин, I. Макарејев, М. Серебрјан-скiй, А. Фадеев.

(„ПРАВДА“, МАРТ 3-д
ЛУН, 62-бд №).

ВЕСКбДбМ.

Феврал тблысса 3-4 № „Ударник“ журналын редакцiяса секретарбн вiцбдтбм вбсна лббма груббй опечатка.

„Граница“ очеркын 18 л. 6. шбр колонкаас печатайтбма частушка:

„Нам бандитов бить не надо
Мы всегда их укротим“.

Колб лыдфыны тацi:

„Нам бандитов бить не **ново**
Мы всегда их укротим“ да с. в.

Редакцiя.

Редколлегия: { Попов Н. П.
Савин В. А.
Вежев И. С.

Отв. редактор Н. П. ПОПОВ.

№ 10887

Торја померлөн доныс 30 ур.

НЭЖ Коми
1-1

С У З Ö Д Ö Ј

ПРОЛЕТАРСКÖЈ ЛИТЕРАТУРА
КОМИЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗÖНЫ ВКП(б) ОК-лөн КУЛЬПРОП да КАПП
ПЕТÖ БЫД ТÖЛЫГЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвын крајын да СССР-ын социализм строитөм, төдмөдө пролетарскөј роч да коми хужоествоа літературабн, тышкао классөвөј врагјаскөд да најө агентјаскөд парвіја генералнөј тувіз вöсна, нүдө кос парвіја націоналнөј політикаыс кежыөјаскөд, великодержавнөј шовінізмкөд да мөставывса націоналізмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да бытө том выль гыжыөјасөс „УДАРНІК“-ын печатајтөбны виотјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөј коми гыжыөјаслөн.

Быд ударніклы, вөрлезыслы, колхозніклы колө сузөдны „УДАРНІК“ дај гыжы сетчө аслыныс, кызі тышкаобны најө асланыс участоканыс промфинплан тыртөм вöсна, социалистическөј строитөлство вöсна.

СУЗÖДАН ДОН:

1 тöлыс кежлө—30 ур	6 тöлыс кежлө—1 ш. 80 ур
3 тöлыс кежлө—90 ур	12 тöлыс кежлө—3ш.60 ур

Сузөдны почө поштөвөј быд отделенныс.